

អង់គ្លេយ ក្រប់គណជនិត្យារ

ភាគទី ១

បណ្តិត ឃើម ឬច
ស្រីបរិង

ដំនឹងយសាលាជម្ពុវិនិយ័ត្នកំព្រឹត្តិ

ជ្រើយចេញល៉ែកទី ៣

ចិន តិច្ច័ន្ត ពុម្ពនាវណៈ

“ សូមប្រាប់ពុម្ពសាសនាប្រព័ន្ធសានខេត្តអស់កាលដីយូរ ”

ការដោយរបស់
បណ្តាការនាម-នេណ លេខ ១៩៦
និងខេមកំណើន នាំពេញ

ក្រសួងរៀបចំ

ឈ្មោះដំបូង

ទីនៅ

ទីកន្លែង ២

ធម៌មានឧបការ ត្រីន ៩ យ៉ាង	១
ឈ្មោះបាលដំបូង ៩ យ៉ាង	៩០
ធម៌ធ្វើឱ្យល្អ ៩ យ៉ាង	១៤
ប្រគលរកបាលដោយក្រម ៩ យ៉ាង	១៧

ទីកន្លែង ៣

នគន់ ៣ យ៉ាង	១៤
គុណរបស់ព្រះនគន់ ៣ យ៉ាង	១៤
នគរការ ដែលព្រះពុទ្ធប្រជាធិបតេយ្យ ៣ យ៉ាង	៣០
នគរបស់ព្រះពុទ្ធដី ៣ យ៉ាង	៣១
គុងនគន់ ៣ យ៉ាង	៣២
សុចិនិត ៣ យ៉ាង	៣៤
អកុសលម្អិល ៣ យ៉ាង	៣៥
កុសលម្អិល ៣ យ៉ាង	៣៦

មាសិក្រាយទី

ឈ្មោះធិ	ទំព័រ
សប្បិនបញ្ជី ៣ យ៉ាង .	៤៩
អាបណ្ឌកប្បដិចទា ៣ យ៉ាង .	៥៥
បុញ្ញកិរិយាដ្ឋី ៣ យ៉ាង .	៥៥
សាមញលក្ខណ៍ ៣ យ៉ាង	៥៥

ខ្លួនទូទៅ

បុរាណភុំដែលនាំព្យីកើតស្រីរកោ “អិជ្ជប្បាយប្រជុំកំងចមិតិល្អារ..
នេះទីនេះ ដោយរួចសិស្សទុសិស្សទាំងទ្វាយ ដែលនៅរវៀនខ្ពស់សំណាត់
អនុករណាតាននិយាយនឹងរួមទីជាប្រចាំនីមួយៗទៅក្នុងបំអនុករណា ដែលទាំង
បានទៅជួបដារប្រចាំនីមួយៗនិយាយថា ស្រីរកោដែលបានទុម្ចុម្ចាននាំ
សមតុកធមធានប្បាយខ្លួន ពេក ចំណាតានរវៀនកិច្ចរបៀបទិន្នន័យ, ហាតុនេះ
បានជាទីប្រើប្រាស់ប្រចាំនីមួយៗបានស្រាវ ដើម្បីមិនបានសិស្ស
ទាំងនូវនេះ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ព្រៃនេះទុកសាសនាដែន, អ្នករារ៉ាបៀប
រវៀនស្រីរកោនេះ ទីបានតីនិមួយៗ លាក់ ចិត្តណាយ មាយបិយតិ
បច្ចុប្បន្ន ក្នុងប្រព័ន្ធផ្លូវការ និងការបង្កើតប្រជាធិបតេយ្យ និងការបង្កើត
ឃុំនិង គិមប្បី ជាអ្នកដ្ឋាយអិប្បាយដិនប្រើប្រាស់ដើម្បីកិច្ចរបៀបនិវត្តុនេះ ជាក់
ការរួម-ស្រីរកោនេះ ក្នុងប្រយោជន៍ខ្លួន អ្នកនៅស្រីរកោនេះដែន; ស្រីរកោ
នេះទីប្រើប្រាស់បាន និងក្នុងប្រព័ន្ធដែល ដល់ព្រៃនេះ ទាំងជាការទី ១, ពីរក
ដិន ៥ ដល់ព្រៃនេះ ទាំងបាន ៦ និងក្នុងប្រព័ន្ធដែល ៨ លូបរាងរបៀបរៀបរាប់ ការរួម-ស្រីរកោនេះ ១, ចាប់បើយ
ខ្លួន ការរួម-ស្រីរកោនេះ ការបានទុម្ចុម្ចាយ ជាសាធារណៈប្រយោជន៍ខ្លួន អ្នក
សាសនមុនាលទាំងមូល ។

ដោយសំណាត់ការបានការរបៀបរៀបរាប់ ស្រីរកោនេះ ស្រីរកោនេះ

សាសនានៃព្រះករីនូមីនៅប្រភពិស្តីនៅអស់គាលជាយុអេវិនិត្យទេ ។

មួយចំណាំ សូមទ្វីសិក្សាកាមកុលបុរិទាំងទ្រាយ នានសម្រេច
ប្រយាយដន៊ីតាមគោលចំណាត់ គឺបីយ៉ូវឲ្យយុកត្បាយទៅជាអ្និទ្ទៃយ !

មួយចំណាំ សំអភ័យទោសអំពីសំណាក់វាក់នៃបណ្តិតទាំងទ្រាយ
ខែឃើញនៃទាត់លីសសែនសំឆ្លំដ្ឋាន មួមិនសមរម្យរាក្សរពេលនៃលាម្មយ
សូមអេកត្រូវទ្វីទានដឹង, ខែឃើញនៃសង្គ័្៖សិន្ឍើយទេ សូមពិន្ទោះ
និងខ្ញុំជាមួករួមប្រើប្រាស់សិន្ឍើកនុញ្ញនៃសម្រាប់យុល់ទុសត្រា ការរៀបរៀប
សៀវភៅអធិប្បាយប្រជុំកនុងមិតិត្រូវនៃទុកដឹងឱ្យជាប្រយាយដន៊ីដល់ព្រៃ-
ព្រៃសាសនា ។

ខ្សែព្រោះ, ថ្ងៃ ៤ ៩ និងខ្សែព្រោះសំណើ ៧.៨. ៦៦៩៥

ក្រុមពិន្ទោះថ្ងៃទី ១ មេសា ៩.៨ ១៩៥៣

បណ្តិត ឃីម ទូច

ខេដិត្យាយក្រប់រុលដែនជីតិស្សវាំ

នមពុំ នគននូយស្ស

ស្អែកនមស្ថាប័ណ៌: ព្រះសុន្ម (ព្រះទាំងព្រះដីនិងព្រះអរិយសង្ស័យ)
ដោយ: សេចក្តីផលនៅ ។

ចុរៈ ឆ្នាំ ៦

ជមិនធមុបការ: ក្រឹម ៦ យ៉ាន

១ - សិតិ សេចក្តីល៉កបាន,

២ - សិម្បីជិញ្ញា: សេចក្តីជិញ្ញ ។

ខេដិត្យាយក្រថា

សិតិ មានលក្ខណៈ: ក្រុមុន្ទុលមិនប្រើប្រាមទ្វាក់ន្វាក់ឡើង ។
សិម្បីជិញ្ញា: មានលក្ខណៈ: ច្បាប់នឹងខ្លួនដើរដើរ, ហើយនិយាយ,
និយាយនិយាយកិច្ច, កិច្ចដែលក្រុមិនបាន, ក្នុងកិច្ចនៅ: ៧ មិនច្បាប់
ជូនទាត់ដូចជាមាតិកា ពំបាយប្រុកដីតាមធម្មិនច្បាប់ដែលក្រុមិនបាន, ច្បាប់ដែល
ការកិច្ចដីលូយ៉ាងធម្មិន, ចំណោក សម្បីជិញ្ញា: កំយ៉ាននោះដីដែរ ។
បានជាលាកបានដីទៅនៅ: មានមុបការ: ក្រឹម ៦ យ៉ាន:
បណ្តាកុសលទាំងអស់ដែលស្ថិតនៅបានព្រះអាស៊យសកិនសម្បីជិញ្ញា:

ទាំងពីរនេះជាមួយលជ្ជាន, ហើយបានសារកសិតិទាំងពីរនេះហើយ កុសលដម្ឋិ
ទាំងអស់មិនអាចស្ថិតនៅបានទៀត, សក់នេះជាអ្នកអប្បមានដម្ឋិក្រាត់នៅ
ជាអេចនេះថ្លាស់បុរាណក្រឡាយហើយបុរាណក្រឡាយ, បានជាស្ទះអនុទេរបន្ថែមបន្ថែម
ក្នុងពីរទីទាំងនេះជាដឹកជញ្ជូន អប្បមាននេះ សម្រាប់ទេច អកទាំង
ឡាយចូលក្នុងអប្បមានដម្ឋិត្រសរុបទីថាកំឡើសប្រហែលទៀត, នៅ
អនុមានទុកដឹកកំឡើរណារ ហាកំដូចជាចាប់ផិតិតាហុបុរាណបានកំឡើង
ដម្ឋិក តើស្ទះអនុទេរបន្ថែមបិន្ទោះនៅពេលក្នុងពីរទីទាំងនេះហើយ ដែលជា
ដម្ឋិកទីទុកការ: ក្រឹតានជាតិកសិតិទាំងអស់, បានជាទាត់សក់នៃសម្ប-
ដាន: នេះជាដម្ឋិកានុបានុបាន: ក្រឹតា ។

ម្នរ៉ែទេរបន្ថែមជាការធ្វានអុទិន្ទុបុរាណនេះ: ហើយបុរាណលានបាន
សក់នៃសម្បដោយ: ទាំងពីរនេះហើយ ការធ្វាននេះមួយគ្នាត្រូវបាន
មិនបានសរុបដូចជាអ្នកបិកទាំងអស់ មិនស្ថិតិទាំងបុរាណ
ស្ថាប់នៅទៅលើអ្នកបិកទាំងអស់, សក់អុទិន្ទុបុរាណបិក, កុសលដម្ឋិ
ទាំងអស់ទុកដូចជាអ្នកបិកដូចជាអ្នកបិក: ។

ម្នរ៉ែទេរបន្ថែមនូវស្ម័គ្រិកអារិយវិ: នៃ ដើម នីតិក ក្រឹតាន
ក្រឹតា: ជាបិះ ហើយបុរាណនេះ ឬ: អវេនបានប្រើយោជន៍តិចក្រឹតានខ្លះមិនទាំង,
ហើយវិ: ទាំងអស់ទៅក្រុងក្រាត់ នៅហើយបុរាណសកិដ្ឋការហើយមុនសម្បទេរបន្ថែម

ជាតក្របរាយដៃន័គ្រានការអើបនីចលនទសោះ បានជាទាសនីនេះមាន
ឱបករោគ្រឹះនិងយោង ។ សកិនិត្យសម្បជញ្ញា ជាចម្លៃជាតិប្រាសពាក្យតាមិនបាន
ក្រែកបង្កើចជាពាណាក់អាជីវនៃនាក់អ្នកស៊យខ្លាវទិញទៅមក នៅនេះ
បានចោលត្រូមិនបានដូចខាងៗ ។

សកិនិត្យស៊យខ្លាវដៃន័គ្រឹះនិងបង្កើចប្រាសពាក្យតាមិនបាន សម្បជញ្ញា
ពួកសាសន៍ដែលចាប់ផ្តើមជាតាំង ។

ឧដ្ឋានវិទោះ	សពិមិទោះ
សុចិកម្មស្បែ	និសម្បុកវិនោះ
សញ្ញតស្បែ ឬ	ធម្មជិវិនោះ
អប្បមត្តស្បែ	យសោគិរីឡូវិ

(រឿបថា) យសក់ក្រឹះនៃស្បែរិយយសនិវេសចក្ខុកប័ណ្ណ និងជ
ចំណេចចំពោះបុគ្គលុកមានព្រាយាម មានស្តារតី មានការងារដែលក្នុង
អ្នកពិនាពាណាប៉ូយទេបន្ថែម (នូវការងារ) អ្នកស្រួល អ្នកសំន្រៀបក្រុង
ដោយជិ និងបុគ្គលុកមិនប្រមាណ ។

បុគ្គលុដែលមានស្តារតីនោះ មិនមានជាបន្ទូរកំរែដោយ កំតុជ់មាន
សក្រាក់រញ្ជកចំពោះការងារនោះ ។ ដើម្បីដឹងមានក្រឹះនៃសំណាល់ថា :

អតិថិជន ពារាណាសី និកសវនី ឯករាជ្យ មាលានៅ
ភក្តុសិល្បៈ អន្តា ៤ ៨ ១ សោ តចា បុគ្គលិនិករាជ្យ
អប់រំ, រាជា នានន្ទា, ទិសាជាមេក្តាចិនយោ អប់រំ ។
កាលដែលក្នុងទៅលើ នានមាណាពម្ពកំរែនក្នុងពាក្យល់
បានទៅក្នុងសិល្បៈស្ថិតិក្នុងពាក្យល់ ជាចម្លៃនៃសិក្សបស់នាមួយ
ទិសាជាមេក្តា, ក្នុងពួកគុណសិស្សទាំង ៥០០ នានកំរែមាណាពនេះជាចម្លៃ
ធ្វើក្នុងឱ្យបានដល់នាមួយជាន់ទេ តើវិនិត្តធ្វើការសញ្ញាលារពីមានកំរែ-
បានជាដែម, តើមិនការក្នុងមន្ត្រីរប់បានបន្ទីចបន្ទូលសារ៖ ក្រោះអាម៉ែ
ក្រុង ។ អាមួយនឹងចាំ មាណាពនេះមានឧបករោះនៃក្រោមក្រុង,
ក្នុងក្រោមក្នុងក្នុងក្នុង ។ ឯករាជាជានការបន្ទីចបន្ទូលមួយ ក្នុង
មាណាពនេះនៅវិនិត្តក្នុងទៅទុក ។ ទិន្នន័យការបន្ទីចបន្ទូលមួយ ក្នុង
កំណើករបស់ខ្លួនខ្លួន ។ អាមួយនឹងចាំ មាណាពនេះមានឧបករោះ
ក្រុងដល់ក្រោះ, ម៉ែនដូចខ្លួនក្នុងក្រោមក្នុងក្នុងក្នុង ។ ទិន្នន័យការបន្ទីចបន្ទូលមួយ ក្នុង
មាណាពនេះនៅវិនិត្តក្នុងទៅទុក ។ យើដី យើដី កី ការណា យើដី
អបំបិ តាំ ជានាមិ ជានាមិ ។ ផ្លូវ ក្រោមការនោះនៃក្រុង
ក្រោមការនោះនៃក្រុងក្រោមក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង

កាបារសែវដើម្បីកាមដ្ឋូរដែលមានពាណាន៖ ហើយបាប់ចា និងក្រសួយ
និងមនុប៊ណា៖ កំលុមបិត្តុមួនបានរហើយក្នុងវិសាល្យហេង្សកុងកុងឈ្មោះ
សុខដៃដែលស្របហើយ កំបញ្ចុមានពាណាន៖ និងការណាស់វិញ ។

ក្នុងការណានេះ ព្រះបានពាក្យសៀវភៅបិត្តុចា និងការណាស់
សុខធម៌កាយកម្មដោដើម្បីដែរបុ ? ក្នុងមិនយើងទៅអំពីមួយដែលមិនសម
គ្នាផ្លែកនៅៗ៖ “ទីប្រទេសរួមឱ្យយល់អូនព្រះទំយចា” ធម្មតារទានរបស់
ខ្លួនរួមឱ្យប្រាកដដល់ខ្លួនខ្លួន, នៅនៅក្នុងបាកដល់អូកដីទៅ, និងទីប្រទេស
មានរំភោះរាយក្រោមឯកសារធម៌អូនក្នុងការណាស់ ។ ឧណា៖ នានាទាន
ចូលមកលាបទំនាយខ្លួនអូនចន្លោះដី៖ ទំនុសនិទ្ទេ ដើម្បីនឹងចូលរួម
ដី៖ ទំនុសនិទ្ទេកាមុខនៃក្នុយ ។ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានៅក្នុងក្រសួយ
សិតសម្បែស្មូមនៅអូនស្រែមានដី៖ ។ កាលដែលរាជរកំពុងទំលាយ
ខ្លួនចូលរួមឱ្យបាកក្រឡើង, ដូចជាអាណាពេជ្ជាយដរាមណ៍ ។
ព្រះបានព្យូជាថ្មាន៖ ហើយតិន្យាតា ។ “ យើអី !, គឺជីហើយវីយ ”
កំពុងកំសំពេករាជរាជ កំយកកំរែរួមឱ្យបាន ។ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ការយើងទៅរាជរកំពុងដី៖ ក្នុងសិតនាការសំនួរបុរសនៅ៖

ស្មានរាយមន្ត្រ, និនិយាំ ស្ថាប់អូកនករួចរាល់យកទេវេស្សុច យានចូលទៅក្នុង
ប្រាកដនិងសន្តិសុំ, ឥឡូវតារីនុវត្តន៍មានប្រាកដទីនឹងរហ័នកាហត្ត
ខ្ញុំកំមក ទីនៃក្រសួងប្រជុំថា “ នៅប្រវែស្សុន, អ្នកអាជីវការនៅលើ ប្រុង យែ
មិញ្ញុករបារាំលាយទុក្ខក្រមជួន: កំភ្លើងដែរណោះ: នៅដើម្បីនោះមាន
មាណាពាណិជ្ជការកំណត់រឿងមន្ត្រនករក្នុងសិរី និងក្រុងការកំណត់រឿង ” ។
កាហត្តនោះ ទិន្នន័យបានបងបំពើទៅរហ័នមាណាពាណិនោះជាតុ “ នឹងអី !,
ប្រាកដនាមានប្រាកដទីនឹងរឿងបានអ្នកនឹង ” ទៅយក់នាំមាណាពាណិនោះទៅ
បងបំពើយ ។ ទិន្នន័យបានបងបំពើទៅរហ័នមាណាពាណិថា “ អ្នកអាជីវការប្រជុំ
ពីរឿងសិល្បៈនករក្នុងសិល្បៈល្អ ? ” ប្រាកដឱ្យបានបំពើសស ។ អ្នកនឹង
ទូរយ៉ងទូរសិល្បៈនោះដែលបានបូទ ? ស្វែមទីនៃប្រាកដនាមក្រុងបាន,
បើវិនិយោគនឹងប្រាកដនៃសាសន៍នេះខ្លួន ទៅបានបំពើទៅរឿងមន្ត្រនោះ, ទៅយកទីនៃប្រាកដ
មានប្រាក់មួយពាន់កំហាប់ណា ។

ប្រាកដនោះសារិយត្តិត្តិកំណត់ បានទូរបានកំហុំណានលីន្ទាន់
ប្រាកដសេរីយនិយាយថា បើវិនិយោគនឹងប្រាកដនៃប្រាកដនៃប្រាកដ និងប្រាកដ,
ប្រាកដនឹងប្រាកដនៃប្រាកដ កំហុំនិយោគ ទៅយកត្រូវបានស្វែមទីនៃប្រាកដនោះ,
អ្នកនឹងនឹងបានបានជាសាបតី, អានីនិសាយការប្រាកដជាស្សុច ។ ខ្លួនឯៗ

កសក់ទូលព្រម, លី:ដល់ថ្វីចិត្តរម្យិន្ទាមស្ស (ការពុកចនា) ព្រះរាជា
ក្នុងត្រោះកសយកទៅអប់រំក្រសួង ហើយក្រប់កំបើកយានមុខ ឈាម
ព្រោះនលាច (ថ្មីស) ផ្លូវយោទ្រឹវនិតិថា អញ្ជីនកាត់ព្រោះសុវត្ថិភាព
ជាច់ ។ ឧប់នានា៖ ព្រោះរាជា និកយោទ្រឹវមិនបានអាន, ក្នុងនាងរាយ
ទ្រឹវន, ស្ថាប់ក្នុងត្រោះកសរៀបក្រោះសហរដ្ឋបញ្ជីថ្មីស, ហើយនិតិ
ថា “ច្បាស់ជាប្រព្រោះរាជាប្រាប់ហើយ” កំហើយលាស់បានកំបើកចាល
ក្រប់ទូលប្រព្រោះបាន ។ ព្រោះរាជា មានត្រោះកដទួលរទេនឹងត្រោះកស
ថា “នឹងក្នុងត្រោះកសការហើយ! ការណិតនិងបានអញ្ជីជាស្ថិចទេខ្លួន? -
បព្រឹកព្រោះសម្រួលិទេ, សូមទិន្នន័យត្រូវបាន អកំយចោសសល់ទូល
ព្រោះបន្ថែមជាតុំ ។ អឱអញ្ចក់ទ្រឹវ! ឯធនកំកែយទ្រឹវយ, នៅអនុក្រោមប្រ
គ្រួយកន្លែងដូចជាបានទ្រឹវបាន ។ បព្រឹកព្រោះសម្រួលិទេ, ឈាក
សេវាបៀបបានទ្រឹវបាន ។ ពាន់កហាបណ្ឌាបន្ថែមទ្រឹវនូវលបន្តិកាត់ព្រោះសុវ
ព្រោះអន្ត់ ។ ព្រោះរាជា ទិន្នន័យសវនាការដូចខ្លោះហើយ ក្នុងព្រោះក្រុមិះថា
“អឱអញ្ច! បានទ្រូវបានសិនិតជាយសារហើយហើយ និងលាកររាជរាជៈនៅក្នុង” , និង
ក្នុងរដ្ឋបញ្ហាដីយកម្ម និងសេវាបៀបនាន់ចោរពីនៅទៅយក្រុមិះនៅក្នុង
ក្រសួងហើយ និងការពុកចនាបានមុខ ។ ក្នុងកំណើនជាសេវាបៀបនៅទីនេះ ។
នាលោពកាលនានា៖បានមកកើតជាប្រុទ្យបន្ទាក, ព្រោះរាជាបានមកកើត

ជាអាណទុក, ភាពរួចឲ្យសាងមានក្នុងអនុវត្តន៍ ។

បានជាដាច់រឿនទេះមក ដើម្បីបញ្ជាក់ថ្មីយើងរាល់សែនា សត្វិដល
បុគ្គលុបានអប់រំល្អបើយ ស្ម័គ្រីតដែកលក់មិនខ្សោច អវតានប្រយោជន៍
ដល់បុគ្គលុនោះមិនទាន ។

ឯសម្បជញ្ញា៖ វិចកជាប្រព័ន្ធប្រការនេះ៖

១ - សិរីត្រូកសិម្បជញ្ញា៖ ដើម្បីបានមានប្រយោជន៍, ដូចជាកិច្ច
ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសននានេះ ដែលប្រកបដោយសម្បជញ្ញា៖ តើសប្តិតិចារណា
រើប្រាណនឹងនៅជាយសញ្ញក្រប់នោះ, ការបើកតាតានីវទៅប្រទស់
ណានីម្បយនុវត្តន៍បានទៅដោយប្រព័ន្ធប្រចាំតាមអាជីវិត ដែលគិត
នាន់ក៏ទេ, ពីចារណាទីរីដែលបានប្រយោជន៍ ឬអនុប្រយោជន៍ជាមុនបាន
“ដែលការព្យាយករាជក្រឹងនឹងនោះ តើវិនានប្រយោជន៍នេះខ្លោទ?,, ឬ
រើប្រាណនឹងនៅមានប្រយោជន៍ នៅនឹងបានទស្សនាយើប្រអស់ក
ម្បកកែវក្រសក្រលក្ខណ៍លើបុរាណៗដែលបើយនូវបានបាន ឬដឹងទីបាន
ប្រយោជន៍”

២ - សិល្បាយសិម្បជញ្ញា៖ ដើម្បីបានជាធិសប្បាយ, ដូចជា
កិច្ចអូរប្រហបដោយសម្បជញ្ញា៖ រួមទាំងបានរាយកដំណឹកជានីសប្បាយនិង
មិនសប្បាយជាមុនបាន “នីឡានីដល់ការព្យាយករាជក្រឹងនឹងនោះ តើវិន

បានការមួលដាក់ទីសប្បាយដែរម្ខាន ? ” លោយឲ្យចានីវយកការមួលដាក់ទ្វាត់
ជាទីសប្បាយមិនបាន កែវយំបង្ហើត, ឥឡូវពេលដែលកែវការមួលដាក់
ទីសប្បាយទីបេទោយ៉ាន់នេះជាដែល ហៅថា “ ដែនទីបានជាទីសប្បាយ ”

៣ - គោចទេសម្បួលឲ្យដូរ: ដែនទីបានជាទីតាមរ, ដូចជាកិត្តិ
កុដាតទេសនាសនានេះ បានសិក្សាគម្ពស់ជាលាម្មួយដែលមានការណ៍ជាតី
ទីតាមចិត្ត តីសមភ្លោះតាមចិត្ត ហើយការំយកកម្ពស់ជានេះជាការមួលដាក់
ក្នុងបីលានដែលតាមទេរទេរកម្ពស់ជានេះ មិនបានព្រឹច្ចិត្តនោះប្រាសពាករកម្ពស់
ជានេះ, ដែលវាត្រូវដែលស្របចំទេរទេរនោះ ហៅថា “ ដែនតាមរជាទីសប្បាយ ”

៤ - អសិវេម្មាបាលិម្បួលឲ្យដូរ: ដែនទីបានមានសមតិត្តិនវិធី
ជូចជាកិត្តិអកចំរើនកម្ពស់នានាថ្មីសាសនានេះ ទៅប៉ុណ្ណោះជាលាម្មក
របាយលាកមិនដែលមានសមតិត្តិនវិធី មុននឹងទេមករលាកវិធី
និតិថា “ អាត្រាមព្រឹកនទៅមុខ , ដូច្នេះហើយ កិត្តិករួមឲ្យចាំ “ ឌី !
អទ្ធិនវិធី កុរយាតាកតាំនិព្ទោតិព្រៀរកែកទេវិនកិច្ចសំករមិត្រិកហើយទី ! ”
ដូច្នេះជាម្មួយនឹងចិត្តដែលនិតិថា “ អព្រឹកនទៅមុខ ” នោះដែរ, ហើយ
និតិនទៅទីនិតិថា “ ឌី ! អទ្ធិនវិធី កន្លែងដែលរលាកសន្តិភាពថា ការ
នេះកំពុងរបាយនទៅមុខជាយកដំណាចករមិត្រិករួមឲ្យចាំ និងកិច្ចសំករ
ហើយ, និងយកនវនេះក្នុងកិច្ចសំករមិត្រិក ៤; បុរាណៗជាដែល ហៅថា

“ ដើមទីមានសចក្តីមិនវិញ្ញន „ ។

សតិនសម្បជញ្ជាពេល: ពាំនិត្តនៅ: ចិះកើតឡើងប្រាមខ្លួនវិលាលា
កែវិភាគវិភាគកម្មវប្បធម៌និង កាលកំណត់សម្បរ នឹងកិលសដែលជា
មកនិង គីកកោះ ទោសោះ មោលបាន, វិភាគលសពាំនិត្តនៅ:
អស់ទោះលើយ ចិត្តកូរមិនបានសុទ្ធដីជាថ្មីរដើម្បី, ទុកជាមិនជាប់ជាសម្ប-
ប្បទប្បយបាន: កំណត់ជាកទន្ធប្បយបាន:, កាលប័ណ្ណនិងប្បយបាន: រឿយ ។
កើមនភាយជាសម្បប្បទប្បយបាន: ទៅបាន ។ ប្រាម: រហូនោះ: លើយ
បានជាលាកចាក់ដិច្ចិពីពីរនៅ: ជាដាចមិនទុបការ: ឲចំន ។

លោកបាលដិច្ចិ ឬ យ៉ាង

១- ហិរិ : សចក្តីនាសបាប,

២- ឯក្រឹម: សចក្តីបាបបាប ។

នគិត្យាយទៅ:

សចក្តីនាសបាបខ្លួនកាលនៃសលប្បពិភ័យសចក្តីអាណកកំក្រមប័យកែ
នានសចក្តីស្រប់ស្រួលខ្លួនចិត្ត សូចជារឿងក្នុងលាមកដីនិងជាមួយកែវិភាគ
ដល់កាយ យ៉ាងនេះរហូនោះ ហិរិ ។

ពិរិនេះចេកជា ៤ នឹង :

១- ជាតិ ប្រុងគិត្យា ពិធាលាករយើងជាតិ

៤ - វីរឃំ បច្ចុបៀនិត្តា ពិចារណារឹងក្រឹង

៥ - សូវភារំ បច្ចុបៀនិត្តា ពិចារណារឹងក្រឹង

៦ - ពាបុល្យបំ បច្ចុបៀនិត្តា ពិចារណារឹងក្រឹង

ជាតិ បច្ចុបៀនិត្តា ពិចារណារឹងក្រឹងនៅ ឥឡូវតាមដី
ថា ឪនាកែវមកជាមនុស្ស នានជាតិនេះ ត្រូវបានប្រព័ន្ធដើម្បី
ដើរនូវ ។ ដូចជាមនុស្សទៅការប្រើប្រាស់កិច្ចការណ៍នេះទេ ពិចារណារឹងក្រឹង
ពេញ កំរើវាទាកន្លឹបាបកម្ពុជានេះ ។ ១៧ ។

វីរឃំ បច្ចុបៀនិត្តា ពិចារណារឹងក្រឹងនៅ ឥឡូវតុល្យនេះជាបីមី
រឹងក្រឹងបច្ចុបៀនិត្តា ពិចារណារឹងក្រឹង កាត្វាមក្រុមរឹងក្រឹងនេះហើយ
មិនក្រុមនេះជួយបាបកម្ពុជាដើរនូវ ។ ដូចជានៅក្នុងនោះ ពិចារណារឹងក្រឹង
នេះខ្លះបានបាបកម្ពុជានេះ ។ ១៨ ។

សូវភារំ បច្ចុបៀនិត្តា ពិចារណារឹងក្រឹងនៅ ឥឡូវតុល្យនេះ កំ
រើវាទាកន្លឹបាបកម្ពុជានេះ នានប្រព័ន្ធសម្រាប់មានជាតិជាក្សារក្រុម
កាន់ត្រូវដីលាង ។ កែវនានេះបានប្រព័ន្ធដើម្បីការជាន់នៅក្នុងក្រុម
ក្រុមសំពាល់ប្រើប្រាស់ កំណត់រឹងក្រឹង កាត្វាមក្រុមនេះនៅក្នុងក្រុម
សំលេខានេះ ។

ពាបុស្សីចំ បច្ចុប្បន្នក្នុង ពិធាលាងរឹងល្អុទ្ទីនជាពាណិជ្ជកម្មនេះ
គីឡូនជាអូករប់ដើម្បីប្រើប្រាស់និងប្រើប្រាស់និងប្រើប្រាស់
និងការសម្រេចដើម្បីនាំកែវិញ្ញុសមិនបានដើម្បីនាំកែវិញ្ញុនេះ ។

ហិរិពំន ៤ នេះជាអង់គ្លេស សម្រាប់នានាដែនកែវិញ្ញុនេះ,
ជាអន្តាជិបតិចយុទ្ធសាស្ត្រ ក្នុងប្រព័ន្ធផ្លូវការ នានាសេចក្តី
រួមទាំងកែវិញ្ញុជាថាមីនានាំ ឧបនាយកដ្ឋានស្ថិកស្ថិកអំពីការប្រើប្រាស់
បានឱ្យរាយការណ៍ដែល ។

សម្រាប់ក្រុងខ្លាចដល់អំពីទូទៅរិត និងយើង្ហាត់យដែលកែវិញ្ញុអំ
ពីការធ្វើសេចក្តីស្ថិក នានាសេចក្តីព្រៃស្អែក ដូចជាមនុស្សដែលខ្លាច
ស្ថិកស្ថិកនានាបិន្តល្អប៉ុចកំស្ថិកនានាបិន្តល្អប៉ុចកំស្ថិក ហើយថាទុកប្រុង ។
នេះវិចកជាល ៤ នៅទី៣ ។

១ - បន្ទានុវារ្យការយោះ កំយកការក្រុងក្រុងប្រព័ន្ធដែល

២ - អន្តានុវារ្យការយោះ កំយកការក្រុងក្រុងប្រព័ន្ធដែល

៣ - មុន្តិការយោះ កំយកការក្រុងក្រុងប្រព័ន្ធ

៤ - ទណ្ឌការយោះ កំយកការក្រុងក្រុងប្រព័ន្ធដែល

កំយកការក្រុងប្រព័ន្ធដែល នឹងប្រព័ន្ធអារក្រុងក្រុងប្រព័ន្ធដែល
នាមុយខ្លាចក្រុងប្រព័ន្ធដែល ហើយកិច្ចបានប្រព័ន្ធដែលកំយកការក្រុងប្រព័ន្ធ ។

ហេតា ប្រាសុវិទ្ធិកិយេះ, កំយអំពីការគែះដៃលួនសិនវន៍នាន់ កើមិញ្ញ
ូនជនដែលប្រព័ន្ធគិសព្វថ្មមនមក និករឹងឈ្មោះក្រហាយអនុះអនុះន
កុនចិត្តខ័យកែវាទំព័រក្រក់នាន់មិនហិន្ត ហេតា អីន្ទាសុវិទ្ធិកិយេះ,
កំយឡាច់ទៅកាន់ទុកតិនោះ ក្រោះឈឺញ្ញទាសកុនអប្បាយពិត
ក្រុាកដ យុវន៍នាន់ ហេតា ទុកតិកិយេះ, កំយអំពីការជួរបស់ស្ថិននាន់
កិច្ចិនហិន្តប្រព័ន្ធដើម្បីអំពេកក្រក់ដើរ ។ នានល្អចរាបជាដើម ក្រោះខ្លាច
ជាប់កុក្រមិករៀប ហេតា ទុកតិកិយេះ ។

ទុកប្បែះទំនួនទេនេះជា ពិបិទ្យាលិមុដ្ឋាន មានដែនកើតអំពីទានក្រក់,
ជា លោករាជិបនិយោគ ក្រុាកទ្វាយកាលការជាតិ, ឧត្តាសិលក្តុណាំ មាន
សេចក្តីកំសុំនិងអំពីបាបជាលក្ខណៈ ។

ហិន្តទុកប្បែះទេនេះ ក្រោះបុរីបុរីជាផីរការកំណត់ ម្នាយកំណត់
ក្រការទេនៃប្រព័ន្ធកំណត់លាមក, ម្នាយកំណត់ទុកតិក្រក់, ដែលម្នាយកំណត់
ក្រការទេនៃប្រព័ន្ធកំណត់លាមកនាន់ បុគ្គលមិនហិន្តការៗក្រោះទីម ដូចជា
បិរិ, ដែកម្នាយកំណត់ក្រក់នាន់បុគ្គលមិនហិន្តការៗក្រោះខ្លាចក្រក់ ដូចជា
ទុកប្បែះ ។

ដិចិទាំងពីរប្រការនេះ បើបុគ្គលណាតានអំរំលើយ, ដិចិទាំងនាន់

ការចរក្បាបុកលទ្ធផល៖ ថ្លែកវិនិយោគមួយដាន, សម្រាប់ចុចកាសិក
សំដែនចាំ:

ធម្រោ បាន់ នគតិ ធម្រូចវី
ធម្រោ សុចិណ្ឌា សុខមានបាតិ
ឯសានិសំសោ ធម្រោ សុចិណ្ឌា
និ នុគតិ គុចតិ ធម្រូចវី ។

(ក្របចា) ដិច្ចីនិនរោមនៃក្បាបុកលទ្ធផលអកប្រព័ន្ធដី, ដិច្ចីនេល
បុកលសន្ទើរឿយ រោមនៃមក្សវិសេចកីសុទ, កាលវិនិយោគនឹងបុកលសន្ទើ
ធិជោយប្រព័ន្ធរឿយរោមនៃបាននឹងកានិសនឹងបុកលសន្ទើ
ប្រព័ន្ធដីរោមនិទានទៅកាន់នុគតិទីរឿយ ។

ដិច្ចីនិនប្រការនេះ រោមនុគប្បន្នក្បាបុកល (នឹងកសុទ)
ទ្វាត់កណ្តាល៖ ជាក្រមនៅជាតិសុទសហរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យបាន
សេចក្តីសុទ និងទ្វាត់ប្រជាធិបតេយ្យបាន និងទ្វាត់ ។

ដិច្ចីនិនប្រជាធិបតេយ្យបាន ឬ យ៉ាង

១ - ឪនិ សេចក្តីអគ់បន់

២ - លើរប្បៈ សេចក្តីសុទ់ស្វៀម

អធិប្បាយចំណាំ:

សចក្តីអគ្គនៃព្រំទ្រនិនអរកាសទី ៤ យ៉ាងដែលមកប៉ះពាល់, អតិថិជនេះសចក្តីលើបីទី, ជាលក្ខណៈរលស់ទី ៥

សចក្តីរករាយសស់បស់ មានចិត្តល្អមិនសំដែនអាការព្រំប្រាកដក្នុងការដែលអូអដ្ឋប្រមាណមិនធាយជាលក្ខណៈរបស់នារដ្ឋ; ៦

សចក្តីលូខានក្រក ក្រសួងដោយសារបង្របាយបានកំណែនកនកាយ មានវេរកវិធីប្រជុំលិនជាដោដៅម, អូនុព្រះពុទ្ធសាសនានេះ មិនរប់ថាល្មើទ្វូយ, សចក្តីលូខានក្នុងក្រសួងដែលប្រការនេះបានក្នុងមួនសន្តានទីព្រំព្រំលូដោយពិត, អូនុព្រះពុទ្ធសាសនានេះយុទ្ធភាពការបានបានជាបស់លូ ៧

បានជាមេរោគចាក់ដែលមិទាំងពីរនេះជាដុំដ្ឋានទីព្រំព្រំលូនៅទៅ, ព្រោះថាប៉ឺប្រុងនាមានដីទាំងពីរនេះប្រចាំថ្ងៃក្នុងមួនសន្តានទីពិចារណាបីយ៉ាង ៨ បានបានជាបស់លូនៅទៅ កវិនុនុយ និងបានដែលសចក្តីសុំ ចោរីក បានរក្សាទូយ៉ាលូ និងការដែលអូអដ្ឋប្រមាណបានថែមទៀតនៅក្នុងប្រព័ន្ធដី បានទិន្នន័យ នានាមានដីទាំងពីរក្នុងសន្តាន នានាការពុំនុំនានសិរិមានព្រំបានសរុបចម្លើដែលថែមទៀត, ក្រកក់នោះមិនថែមនាក្រកក់រក្សាទូយ៉ាលូ ៩ សូម្បីកនកាយកំណារកំរែដែរ ដូចមានអូនុចុទ្ធផ្លក្តុងក្នុងសូកសំដែន ១០ មនុស្សដែលមានរឿបអារក្រកំមកពីមានសចក្តីព្រោះ ដូចយ៉ាងនាន

បញ្ជាក្រុមបានដើរដី នាវមានរួមអាណក់យ៉ាវនេះមកពីចិនមានឡើងនៅ-
ថ្មី បានជាលាកមាត់បានជាសមិទ្ធិថ្មីលូ តីថ្មិទ្ធិលូកនុវត្តនេះ និង
លាកមានមួយ, សមដូចទួគ់កាសិតសំដែនម៉ា:

ឯន្តិ បរម់ អប់ តិតិក្រា
និញ្ញនំ បរម់ វិន្ទនិ ពុទ្ធឌា
ន ហិ បញ្ជិត្យ បន្ទូបូយាតិ
សមណោ បោតិ បាំ វិបោប់យន្តា ។

(ក្រុម) សេចក្តីអត់អត់, សេចក្តីសិរិចាំ ជាកម្រៃដ៏ក្រោមឈាន,
អុក្របាយក្រុមទីន្ទាយរំលែកសរស់ ព្រះនិញ្ញនំបានជាបរមសុខ បញ្ជិត
ប៉ែជាអុកលទ្ធបរុបយាត របៀបរបៀប, មិនរហ័ម្ពាល់សមណោទីយោ ។

នឹតិនេះប៉ែបុរាណជាអុកណារដើម្បីករាជាសដ្ឋុចមេច ក៏សិរិអត់ត្រាំមិនតបក
ដូចយ៉ាវនៃនឹតិនេះតាមសសំដែនម៉ា ។

អតិថិជ ពាក្យាហាសិយំ ពោធិ៍យន្តា កុណ្យារ នាម
ព្រោយនោ ហុត្តា ។ ល ។ ជាំ វិញ្ញា តាបលោ តិ
ទិវិសមេរ តន្លេ កាលមកាលិ ។

អុនកាលដែលក្នុងទៅហិយ ព្រះរាជិសន្តូរបស់យ៉ែនយោន
យកកំណើតជាប្រាប្អូល័ព្យេនេះនាមកុណ្យា: អុនក្រុនពាក្យាសិ បានចេញ

ទៅប្រសិទ្ធភាពសំនេះក្នុងយើនីត្រូវឱ្យការណ៍អស់កាលដំបូង ក៏
ឡើងមែនការក្រុងការណ៍ ដើម្បីទាន់នឹងមាននរស៊ូនិនិត្តមាននរស៊ូប្រ
សរមិចការនៅខ្ពស់ប្រព័ន្ធមេន្ទាក់ ។ និមួយ ព្រោះកដិចមិតិស្ស
អលាបុ គ្រឿន់សាយសុក្សុចហើយក៏នាំពួកស្តី ។ ជាបីករទៅក្នុងសាល
ក្នុងទុក្រ គ្រឿន់ផ្ទើត្រូវស្នើសុំនាំមុកវិស់លកាប់ព្រោះកដិចមិតិស្ស
ចំណែកពួកស្តីដៃទៀត ។ កាលបិចិនថាប្រព័ន្ធគដ្ឋាធិក្រុងនៅក្នុងប្រព័ន្ធដែល
ក៏នាំនូវការកំណើនអស់ ហើយនាំត្រូវលទៅក្នុងទុក្រ ក៏ដូនិយ័ត្ន៖
ពេដិសត្វវិស់លកំពុនកនុវត្តក្រមជើងកំនុះនានាផ្លូវយាន ហើយនាំត្រូវ
ត្រូវនិនិត្តនាការអនុយស្ថាប់ធមិក្រុងទៅនោះ ។ ចំណែកជើងការណ៍ កាលបិច
ិនិត្តផ្ទើលើយក្រុងទៅក្នុងនោះមិនយើង្ហាមទៅនោះ ក៏មានព្រោះទៀត
ទៅមនស្អួលសចំពារៈស្នើសុំទាំងនោះជាទំរង់ពេក ហើយក៏ការបំព្រោះទៀតទៅ
វិស់ឈានទៅក្នុងទុក្រ នោះ ។ លំដាប់នោះស្នើសុំទៅនឹងរាយការ
យើង្ហាមព្រោះកដិចមិតិស្សលើយានធម៌លមកដោយ ក៏នាំត្រូវសុំទៅលើការបំព្រោះ
ព្រោះទៀត្តីព្រោះលាស្សព្រោះកដិចមិតិស្ស ។ ចំណែកនាន់ ព្រោះកដិចមិតិស្ស
ទិន្នន័យតិច តិចចិត្ត និងសុំទៅនឹងរាយការណ៍ ។ តាមស
ម្បាយព្រោះពេក “បពិន្ទុសមិលោះ, នលករិយ្យា៖ ទិន្នន័យតិច ឬទិន្នន័យទិច ? ” ។ តាមស
ម្បាយព្រោះពេក “បពិន្ទុសមិលោះ, នលករិយ្យា៖ ទិន្នន័យតិច ឬទិន្នន័យទិច ? ” ព្រោះ
កដិចមិតិស្សប៉ា ទិន្នន័យតិច ឬទិន្នន័យទិច ? តាមសម្បាយព្រោះពេក
“បន្ទូលណាមិនមានចិត្តខិវបំពារៈដនឡានទៅនឹងរាយការណ៍ និងលទ្ធផល ឬ

ប្រហារប្រកបនៅ បុគ្គលរនានេះខ្លោះថា ទីនេះ ” ន ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ព្រះសណ្ឋាប័ព្រះនាមពាលសដ្ឋីខ្លោះហើយ កំមានព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ហើយ
យាយកកវិញ្ញាក់ដោយព្រះបន្ទូលថា “ យើសបានដើម្បីពាលសមានទីផ្សេងៗ
ខ្លោះ, ទីផ្សេងៗ មានវិធីប្រហារពាលសរនាល់ម៉ែនម៉ែន,,? ហើយ
កំពុងបំទាញព្រៃសចុះលើដែនដី បុរាណតែងតែបានយាយកករដោយព្រះ
បន្ទូលថា “ ចូលក្នុងប្រហារពាលសនេះ ពីនាមមុខពីរការដំឡាតាំនក្រកាយ
ពីរការដំឡាតាំម៉ែន? ” ន ហើយយាយកករដែច្បាស់បន្ទាប់ និងព្រះ
រាជាណាចក្រកម្ពុជា “ លោកវិញ្ញាក់ទីនេះទីមី? ថ្លាយព្រះពាលមហាក
រដ, កាត្រាកាតរិញ្ជាប់ទីនេះទីនេះ? ន ហើយថ្លាយព្រះពាលទៅទៀតថា ចុះ
ព្រះអនុសំគាល់ថា ទីនាមទៅក្នុងបន្ទាន់ស្អែកកាត្រាប់? ទីនេះមាន
អានចាន់បន្ទាន់ស្អែកទោះទេ មានទៅអនុសំគាល់បាបុទ្ទិយដែលទេ! ន ព្រះរាជ
ក្រឹមបានយាយកករព្រៃកាត់ដែល-ដើម្បីពាលសទៀត ហើយព្រះស៊ុរាបីទៀត
ពាលសថ្លាយព្រះពាល់ បាទិន្តមហាករ កាត្រាកាតរិញ្ជាប់ទីនេះទីនេះ, ចុះ
ព្រះអនុសំគាល់ថា ដែលដើម្បីបានកាត្រាក់ឯងិញ្ញាប់ទីនេះទីនេះ? ទីនេះម៉ែនទៅ
អ្នកដែននិនិនទោះទេ នទៀតបាបុទ្ទិយដែលកាត្រាប់ទេ ព្រះរាជក្រឹម-
ហើយយាយកករព្រៃកាត់ប្រមុះនិងក្រុចចំកាលសរនានេះ ហើយព្រះស៊ុរាបីទៀត
ទៀត ពាលសទៅនៅមានទូទៅដែលបាបុទ្ទិយ ន ព្រះរាជក្រឹមនាន់

ដោយទាល់ត្រូវឱ្យករដឹងពាបសទាំងឡាតាំងយើង (តាមពិនិត្យអង់ក្រោះកង់
ធ្វើដូចមេដែលកំណត់ឈើរួមទៅក្នុងសាស្ត្រ) ក៏ដូចជាការបង្ហាញការងារ
ក្នុងសាស្ត្រ (ហើយប្រោះកង់ស្ថីទៅទាល់ពាបសក្រោមដើម្បីនា
ដើរចេញសម្រេច) ។ ត្រោះការងារអនុវត្តន៍នាមបញ្ជាក់ថា ការងារ
ប្រើបាន ក៏ត្រោះដែលបានបង្ហាញក្នុងនរអាណិជ្ជ ។

ជនទាំងទ្រូយមានសាបភីជាបីម កាលបិះពីរដំណឹងប្រោះកង់
ចូលការខែដែនដី ដោយកម្ពុជែលខ្លួនបានប្រឹប្រុទ្ធដំពាន៖ ពាបសដែលជា
មុខលម្អិនប្រឹប្រុទ្ធសាបដុខៗេះ ក៏មានចិត្តវិញ្ញាបូលសរុប៖ និងដល់ការ
បសដែលប្រើបានខ្លួនដីទៅក្នុងទួនសាស្ត្រ ហើយចូលរទោក្រាបច្ចោយ
បន្ទីស្ថៃពាបសទាំងបី បានប្រឹប្រុទ្ធដំណឹងប្រោះការងារ ប្រសិនបើជនទាំងទ្រូយ
ដូចជាស្ថៃប្រោះតាមរបាយបុគ្គលិកដីម ប្រឹប្រុទ្ធដំពាន៖ និង
របាយកម្មសមានបាបុរិយិនចំពោះជនទាំងទ្រូយទេ? ពាបសក៏ពោល
ពាក្យទៀះ :

យោរ មេ ហាន់ ច បានេ កណ្តានាសញ្ញ ផែនយិ

ចិន ជិនុ សោ រាជា ន ិ កុដ្ឋិនិ មានិសា ។

(ប្រចាំ) ត្រោះការងារអនុវត្តន៍នាមបញ្ជាក់ដែលប្រឹប្រុទ្ធដំណឹងប្រឹប្រុទ្ធដំពាន៖ ការងារអនុវត្តន៍នាមបញ្ជាក់ដែលប្រឹប្រុទ្ធដំពាន៖ ការងារអនុវត្តន៍នាមបញ្ជាក់ដីម ។

តាបស្រការទៅរាល់កាត់ទេនេះទៀត្យាម កែវិភាគកិច្ចិយាទិភុទ
ទៀត្យានេះជន ។

បានជាដំឡើងមកទេ: ដើម្បីបញ្ជាក់ពួរយើង្វាស់ស្របាកដថា
បុគ្គលដែលមានទីដីទៅក្នុងទីស្តាន មិនជាបុគ្គលណាមួយទេទៀតៗ
ទៅសង្ឃឹមទេ កែវិភាគចិត្តប្រទួសលចំពោះបុគ្គលអូករដ្ឋិត្យេះទេ
ទៀត្យានេះទៀត្យេះ ។

ម្ខានទៀត្យេះ ដូចជាបុគ្គលអនុញ្ញាតនូវរហាង អប្បតាក្រប្រជ្រុ
រឹងសិនជាបុគ្គលណាមួយទៀត្យេះ កែវិភាគបុគ្គលមិនចេះទុកដាយ
គលន៍នៃផ្លូវទៅលាត់ពីព្រំហើយ រឿងជាដំឡើង អារម្មណប្រទួសល
ចំពោះបុគ្គលរបៀបនេះទេ, ការអភ៌ស្ថិតកំហ៊ុនរបស់បុគ្គលដែលនេះ:
មិនបានម៉ោងទៀត្យេះ ដូចសុភាសិតថា ទីកំឡើងទាន់កំនិត ទីនិងមិត្ត
មិនដូចខ្លោះណា ទីនិងទាន់កំនិតនៅក្រប្រជ្រុ ទីនិងបានជា មោយ:
មោយ „ ។ សូមបុគ្គលដែលមានទីដី ដូចជាម៉ោងទីតាបស់នោះ
ជន, ទីយ៉ាងនេះ រហូម អធិរិសនទី, សម្រេចពុទ្ធរាសិតថា:

ទីនិងជីវិស្សែលដោយ ឬនិង តាម តបសិរិទោះ
ឬនិង ឬនិង ឬនិង ឬនិង បិតសុខរបាយ ។

(ក្នុងថា) ទីជាកសិន្នរៀនដី: ទីជាកសិន្នរៀនតាបស ទីជាក
សិន្នរៀនសំនើស់ ទីជាកសិន្នរៀនកំនិតស់ ។

ឯនិកា មេត្តរា លាកី យសស្សី សុខសិលរា
ហិយា ទេមនុស្សវាំ មនាប្រា ហោតិ ឯនិកា ។
(ក្របចា) អូកកាន់ទីក កែលានមគ្គិ នឹងលកកយសកិសុះ
ដម្ភក អូកកាន់ទីជីថិយា មនាប្រានៃទេពាមនស្សី ។
អត្ថនោបិ បុរសញ្ញា អត្ថរិយា និ ឯនិកា
សត្វមេកកមំ មត្ត នារុទ្ធរា ហោតិ ឯនិកា ។
(ក្របចា) អូកកាន់ទីក រៀនកែកអក ជល់ខ្លួននិនបរិស់នាន
កាន់ទី រូយ៉ាំចា សានិមតិ ទៅកាន់ស្ថាកិមបានិញ្ញាន ។
ទីនិនសរច្បែះជាក្នុងនៅ បីនិយាយទីក ដូចជានិយាយសរច្បែះ
ដី, ទាក្វុនេះ មេបានិច្ឆុកិត ន្រែច្បាបជានកម្មរឿនដែលរោគ
មករិយាយនោះចុះ ។

បុគ្គលិកបានដោយកម្រ ២ យ៉ាង

- ១ - បុព្ទករី អូកដីឱបការ៖ មន
- ២ - កត្តញ្ញា កត្តវិទិ អូកដីឱបការដែលរាយកដើរិយាយដើរិញ្ញា ។

អធិប្បាយចំ៖

បុព្ទករីបានដោយអូកដីឱបការដែលបានផ្តល់នូវការដើរិយាយដើរិញ្ញា, រូយ៉ាំចា

ចុះការ ១ នេះមាន ៤ យ៉ានទី៖ នាសាបិនដាបុព្ទការិវបស់បុរិបាយ ១,
បុរិបង្កោយចាប់ជាបុព្ទការិវបស់អនុវត្តន៍ិក ១. ព្រះរាជាណាចាបុព្ទការិវបស់
ប្រជាក្រសួង ១, ព្រះសម្បទជាបុព្ទការិវបស់ព្រៃលិន៍ ១, ម៉ោងទេរ៉ា
អូអស់ទេរ៉ា ចុះពីរគ្រាល់ទីនកបំរុនខ្លួនមួន កែហ៊ូម៉ា ចុះការិវបាលដែរ ។

បានជាលាកចាត់ចារកបាលជាយកម្មនោះ តើបុព្ទការិវបាលនោះ
ក្រុមនឹងបានផ្តល់ឱ្យបញ្ជីនូវការបញ្ជីនូវការ ដូចយ៉ាននាសាបិនមាន
ចិត្តស្ថិសារដល់បុរិបាយទីបិទិ៍ដូច នៅក្នុងសក្រុងនៅទីតាមស្ថិសារដីជាន់
៥ ម៉ោះលីយក្នុងនោះកើបប្រព័ន្ធឌីអំពើការកំណត់ឡើង ។ បានសេចក្តីក្នុង
នៅក្នុងនាន់មួយ ចំណោកក្រុមនូវការបញ្ជីនូវការសិស្សមិនត្រូវបានក្រោម
ក្រុមនឹងប្រកបជាយអនុវត្តន៍ិក ៦ មិនសក្រុងនៅទីតាមស្ថិសារដីជាន់
ដែលក្រុងសក្រុងនោះ ។ ចំណោកនាន់ព្រះរាជាណាចាបុព្ទនឹងក្រុមនឹងប្រកបជាយ
សេចក្តីក្នុងនៅទី ១០ ប្រការ, ចំណោកអូអស់ទេរ៉ា បើដូចឯណ៍នូវការបញ្ជីនូវការ
បាយក្រុមរោងនៅទីនេះ ក្រុមនឹងនាន់អូអស់បាយដូចឯណ៍នូវការបញ្ជីនូវការ
នៅទីនេះ, បុរិបាយទេរ៉ានេះមានពីរលាក្របស់បុរិបាយទេរ៉ា បានជាលាកចាត់
ចារកបាលជាយកម្ម ។ និងក្រុមនឹងក្រុងនៅទីនេះមានពីរលាក្របស់បុរិបាយទេរ៉ា
នៅទីនេះ ។

ចំណែកអភព កន្លែងទី បានជាត់ច្បារដើរនាំ ក្បារ៖ មានអិធី
ក្របសនីកំមិនមួយដីនូមួយ ដែលអ្នកដែនប៉ុណ្ណោននាំ។
ទៅការមួយដីនីសោ យកដូរកំបុណ្យលម្អិកភ្នំពេញនាំនៅក្នុងការការិនការទាស
រដ្ឋូន ។ បានជាលាកាត់ចាំ នកបានជាយក្រឹម ។

ចំណែក: ពួក ឬ

និគ្រឿនទានេខ្មែងនិគ្រឿន

សៀវភៅ ប្រជុំទេរជមិជិសេសថ្វាត់ត្រួត និងសៀវភៅប្រជុំនិត្យ
បណ្តុះបណ្តាល ជាសៀវភៅប្រជុំសិស្សរីសយកគោលសំខាន់ៗ នៃកដ្ឋានមិនអាច
វិនិយប្បញ្ញត្តិ មកចិត្តក្រោងយ៉ាងដូចជាដោយលោក និលម សុខ អូរមាន
សញ្ញាប័ត្រដានអីសំខាន់ត្រូវសាសនា សូមនិមុនអារ៉ាប្រើប្រាយ មាន
ចេញផ្សាយហើយ !

និទ្ទេ: ព្រៃន ៣

នគន់: ៣ យ៉ាង

ព្រះពុទ្ធពុទ្ធ, ព្រះអមិ, ព្រះសវន្យ, ។

- ១ - លោកអុប្រជាថ្នូរដែនឡ្វប្រតិបត្តិល្អជាយ កាយ កៅ ចិត្ត
កាមជមិនីយ ហេង់ថា ព្រះពុទ្ធ,
- ២ - ធម្មវិនីយ ពាក្យរប្បែនប្រជារបស់ព្រះពុទ្ធ ហេង់ថា ព្រះអមិ
- ៣ - ព្រៃនដែនដែលបាន ស្ថាប់ពាក្យរប្បែនប្រជារបស់ព្រះពុទ្ធ ហើយ
ប្រតិបត្តិល្អកាមជមិនីយ ហេង់ថា ព្រះសវន្យ ។

អធិប្បាយថា :

នគន់: ក្រុបថា កែវិដលជាតិនូវព័ត៌ម្ភកែវិកសមភូរៈក្រោមអារ, កែវិកសំ
គុណិតនៃសំដៅយក ព្រះពុទ្ធ ព្រះអមិ និងព្រះសវន្យ ព្រោះការធ្វើព័ត៌ម្ភកែវិ
សមភូរៈថ្លែងក្រោមអារដល់អុប្រជាថ្នូរប្រតិបត្តិល្អជាយ អុប្រជាថ្នូរប្រតិបត្តិល្អជាយ
នៃជាតិពីនឹងពីរការហើយ នៅមួយចំពោះកទៅកទៀតនៅ ។

បណ្តាលយុទ្ធផលដែលពីរការ: ទាំងបុន្ណោះ នឹងបានរាយការ
មករបៀបឡើស្តី ។ គុណរាករនេះ មានកែវិកសំដៅនូវមានសំណាក់សាន
សរុបប្រជាមុនដែលបានបញ្ជាផ្ទៃខ្លួន ជារាយការដែលពីរការ: សំមត្តុល្អម
និងហេង់បាន, បណ្តាលកែវិកានកុន្នែលការទាំងបុន្ណោះ រួមហេង់រាយការ:

ក្រោះជារបស់មានតម្លៃ ត្រូវបំផុតអំណាចធ្វើសចក្ខុរម្យក្រោះ
គ្រែកដល់មនុស្សនិន្តនៅ បានសម្រេចដូច្នាថ្មីរហាន៖ ។

ក្រោះហក្ខរនារលើយ បានជាអ្នកប្រាស្ស់ទាំងឡាយ នៅក្រោះក
យកបទថា: ពុទ្ធឌីម្ខាន សិដ្ឋារ ពាំនិចិច្ចនេះ មកចូរលួយ៖ ថា
និនិ: ក្រោះជាតុលាទីសំបុត្រ មានអំណាចភាពញ្ញាំនសម្បតិទាំងបីច្បឹង
សម្រេចដល់មនុស្សនិន្តនៅ សម្រេចដល់សចក្ខុរបស់ខ្លួនដែន,
ដូចពាក្យដែលលាក់ពេលទុកដុកនិនកនេះស្មូគ់ថា និនិ បានឱតំ ក្រោះ
ទុក, ក្រោះដម្លិ, ក្រោះសវិស្ស ទាំង ៣ នេះ ជាកែវិមានកម្លែងដីខ្លួន ឬក្នុង
ឧត្តម បញ្ញាំ អស់ពីចិត្ត និងកែវិស្ស និងក្រោះ និងក្រោះ ពុទ្ធឌីម្ខាន
ក្រោះក្នុងបុគ្គលិកប្រជាមាណាបាន. អប្បមាលោ ជីម្ខាន ក្រោះដម្លិ
ក្នុងបុគ្គលិកប្រជាមាណាបាន អប្បមាលោ សិដ្ឋារ ក្រោះសវិស្សក្នុង
បុគ្គលិកប្រជាមាណាបាន ។

ក្រោះទុក ក្រោះដម្លិ ក្រោះសវិស្ស . នឹងនឹងដីជាតុកប្រជាមាណាបាន
ប្រជាមាណាបានចំបីរោង: ចំរោង: ជីថេស: សិទ្ធិ: កំណើនបាន ដូចមានរឿន
និទានថា: កាលក្រោះទុកអតិថិជនសំដីនិងក្នុងលាក់ មានកិត្តិសំពុំ
ដីខ្លួនទៅពីរកៈខ្លួន ឆ្លាយទូទៅដល់មនុស្សនិន្តនៅ សំដីនាំ
នាមកន្លែមស្អែករច្ឆាយបន្ថែមនៃការពួកដាមិនដែលជាប់ ។ កាលនោះ រាប់

អសុវិនុជាសរាបតីវេច្ចះបានរូបចិត្ត នៅយកដសម្បត្តិទៅក្នុងនរបាល
ប្រព័ន្ធនា ក្រុមបាលខំបែងសុំមួយ, រាបុ កិរ និស្សិន្ទា ឬចានពុ
ថា: កហ្វាងដំក្រែលនឹងអសុវិនុទាំងឡាយ ចិត្តវិរិយាជនសហស្សានិ
អដ្ឋ ឬ យោជនសតានិ ឧប្បាន កហ្វាងសុវិនុ កំពស់ ៩ ពាណ់ ៨ យ
រយាជន, ពាបន្ទុនមស្សី ទ្វាមស យោជនសតានិ ៧ នានា: ដើម្បី
ប្រវិន ១ ពាណ់ ៨ យោយាជន, ចិននូនធន ន យោជនសតានិ ៣ នានា:
ដោ: គីតីជាមួយនៅដោ:មាន ៩ យោយាជន, បាត់តុលបានកម្រោនិ
បុងិលតោ តិណិ យោជនសតានិ បានដែល ការដើន ទំនំ ៣០០
រយាជន, អង្គិលិបញ្ញានិ បណ្តាល យោជននានិ ផ្លូវប្រាមដីម្នាយ ៧
ប្រវិន ៤០ រយាជន កម្ពុកនុវិញ បណ្តាល យោជន ៣ នានា: ចិត្តិម
គីតិចិត្តិមមួយនៅទៅមាន ៤០ រយាជន, មុខ ទិយោជនសតាំ រដ្ឋៗមាន
៦០០ រយាជន, តិយោជនសតាំ គិត្តិវិរិយាជន ៣០០ រយាជន,
តិយោជនសតាំ បិរិមធមល ជុំវិញ្ញុវិញ ៣០០ រយាជន តិវា
តិយោជនសតាំ ក្របវិន ៣០០ រយាជន នលាឃំ តិយោជនសតាំ
ថ្មសទំនំ ៣០០ រយាជន, សិលំ នវ យោជនសតាំ ក្បាលទំនំ៤០០
រយាជន ឬ កហ្វាងសុវិនុនានា: គីតីថា “ អញ្ញតិស៊លាស់ ប៉ុន្មានទៅម៉ែល

ព្រះសាស្ត្រកំលាកទិនមេីន „ ឥតដូច្នេះហើយ កំមិនបានទៅមេីន ។
 ខ្ញុំនឹងចិត្តឱ្យ រាយការណ៍នូវបានពួកគឺសង្ឃសរស់នៅម៉ោងបុណ្យម៉ោង
 ទៅការពេញកំតិចថា អង្គភាពនីករាជ្យកម្មិ៍នៅព្រះដែលបានប្រព័ន្ធដឹង
 និយស្សលប់ ! „ ឥតដូច្នេះកំសំដែរទៅវិហារដែលពាណដីម៉ោងនីករាជ្យក
 មេីនព្រះសាស្ត្រ ។ ព្រះពុទ្ធអនុប្រវត្តន៍ប្រជាបាលទូទាត់នៅព្រះទំយោពេអនុ
 ហើយក្នុងព្រះក្រមិះថា „ ឥឡូវកន្លែងបានស្ទើនូវបានជាយ
 យ៉ាវិញ, រួចរាល់ក្នុងឯកសារម៉ោងម៉ោងស្តីពីស្រុកៗនៅយោ ឲ្យបានកន្លែង
 ដើរនឹងអគ្គិយកំណើនទៅឯស់ ឯពុំពេកការណ៍ដើរនឹងអគ្គិយ, ឲ្យឈ្មោះ
 ការណ៍សិនិច្ឆេមឱ្យមិនធ្វើបាន „ ព្រះអនុប្រវត្តន៍ព្រះក្រមិះដូច្នេះហើយ
 កំមានព្រះពុទ្ធដើរការណ៍នីករាជ្យការណ៍ថ្មី ការនឹង ចូរអ្នកយកក្នុងក្រោមប៊ូត
 នានា ក្នុង ឥឡូវកន្លែងសិនិច្ឆេមម្រាកព្រះកាយបន្ទិច ។ ព្រះអារម្មណ
 កំដើរីតាមព្រះពុទ្ធដើរការហើយព្រះអនុប្រវត្តន៍ដូច្នេះដូច្នេះនៅ ដូច្នេះ
 រាយការណ៍នីករាជ្យការណ៍ ។ លំដាប់ទោះ រាយការណ៍នីករាជ្យការណ៍ដីល
 តាំងដើរយក្នុងព្រះម៉ោងព្រះម៉ោងព្រះម៉ោង ដូចជាប្រជាពលរដ្ឋកម្មិ៍
 នៅនាកេណាលនកាល់យ ។ ព្រះអនុប្រវត្តន៍ពុទ្ធដើរការណ៍ថ្មី នៅក្នុង
 អនុវត្ត អូរជិនមកនាការអី ? រាយការណ៍នីករាជ្យការណ៍លើថា អូរព្រះអនុ
 ឥឡូវការណ៍នីករាជ្យការណ៍អីក្នុងពីបាកទិនមេីន ។ បានជាមុនព្រះអនុប្រវត្តន៍ដីល
 មករក្សាម៉ោងអនុមេីនិយាយ ។ ព្រះអនុប្រវត្តន៍ថា „ ខ្លាលក្នុងរាយការណ៍នីករាជ្យ!

ប្រជុំទាំងព្រាយនានាដោដើម នជាកសមិនធមុំខ្សោច់ចេះរការលើយ
បំពេញទេ , នានាដោកនដើមមុខទីនឹងលើយទីបញ្ញា ; មានកហ្វុអស់វិនិត្ត !
អ្នកចូរដើរយ៉ាងនេះសង្គម ។ រាល់អសុវិនិត្តកំរែកសេចក្តីដៃខ្លា ។ បានដល់ទាំង
រំពួសនាការមិនអាចថ្លែទេនេះរួចរាល់លើកម្មការដល់សង្គចំទេនេះ ។ ព្រះមាន
ឈាន់ការណា អប្បយ្មានឈានា ន្ថែនអុធយុទ្ធទាមប្រជាមាណាពាណ, ឈាន់សវិន្ត
ជា អប្បយ្មានឈានា ន្ថែនបុគ្គលិនឈានាចាមុខប្រមាណាពាណ ។ ព្រះពុទ្ធប្រជុំ
ព្រះដម្លឺ ព្រះសវិន្ត ទាំងបីទេនេះរយោះថា នីតិ៍និទ្ធនឹងករបស់មនុស្ស
និងទេនោ យើង្វប់សិរីខ្លួនបំផុត ។

សំដែនមកពាមអភិវឌ្ឍន៍នាមព្រាយបុរាណ៉ែនៅ កំសមរម្យនៃនៃ-
លារអមន៊ែ, សប្បីនសអ្នកបានស្ថាប់បានយើង្វាមដីនឹងសេចក្តីអស្តារ្យអ្នក
បទថា ពុទ្ធឌី ធិន្ទា លិង្វោ និងបានការិនចិត្តកំនិតចំពុំដៃខ្លាំងនូវការ
ព្រះរាជនគ្គិយការ់យកជាទីពីនិទ្ធនឹងករបស់ខ្លួន និងបានជាពុទ្ធបុរីសំទុក
ព្រះពុទ្ធសាសនាការរួចរាល់ រយោះថាគារអារម្មណនិទ្ធនឹងករយើង្វប់សិរី ។

គុណរបស់ព្រះនគន់ ៣ យ៉ាង

១. ព្រះពុទ្ធប្រជុំការសំដើរបំពារដោយព្រះអនុជាមុន រហូមប្រជាថ្មី
អ្នកដែទ្រដើរយ៉ាង ។

- ៦- ព្រះដម្លីក្រុមប្រតិបត្តិ មិនទ្វាក់ទៅក្នុងទីក្រក់ ,
 ៧- ព្រះសវិន្ទ លោកអ្នកប្រតិបត្តិល្អ តាមពាក្យប្រជាប់លស់ព្រះពុទ្ធទីយប្រជាមុនដែលទ្រួតពិនិត្យ ។

អធិប្បាយថា

ការដឹងទូរឱរិយសច្ចាត់នៃ គេទេសចរណ៍ ១, សម្រេចយសចរណ៍ ១,
 និងកែដសចរណ៍ ១, មន្តសចរណ៍ ១, នហោញ ត្រាស់ដឹងប្រវត្តិ ព្រះអាមេរិកនាន
 ក្នុងការឈរឯការនីន្តប្រព័ន្ធប្រជាធិបតេយ្យប្រជាបាយព្រះបញ្ហាណាពាណ
 របស់ព្រះអាមេរិកនីន្ត នហោញ ត្រាស់ដឹងប្រវត្តិការពារៗព្រះអាមេរិកនីន្តរបាយ
 ទីប្រជាមុនដែលទ្រួតពិនិត្យតាមអ្នកប្រតិបត្តិសច្ចាត់នៃ ៤ យ៉ាងនៅទៅ ។

ព្រះដម្លីក្រុមប្រតិបត្តិមិនទ្វាក់ទៅទីក្រក់ សម្រាប់ពុទ្ធផាស់តស់ដែនថា : និ ទូគិតិ គុប្បន្តិ ធុប្បន្តិវិ បុរាណអ្នក
 ប្រព្រឹត្តិដម្លី និមិនទៅការពុទ្ធផិតតានីយ ។

ស្ថានទីក្រក់អ្នកប្រព្រឹត្តិដម្លី បានដល់តុកប្រហែលដោយ នពាល់មុខ
 ប្រាកដល់ ននក ប្របន អស់រកាយ និងកិន្ទាន ។

ព្រះដម្លីនិយដែលព្រះនៅម្ខាសម្រួល្រប់ត្រាស់សំដែន និងបញ្ហាតិទុក
 ព្រះសវិន្ទ លោកអ្នកប្រតិបត្តិមិនទ្វាក់ទៅទីក្រក់ ទីយព្រឹត្តិប្រ-
 ជាមុនដែលទ្រួតពិនិត្យតាមប្រព័ន្ធទីយប់នូវ ។

នាការ៖ ដើលពេទ្យៗ ពួកគ្រងប្រជុំទាំង ៣ យ៉ាង

១ - អភិរាយ៖ ទទួលប្រជុំដើម្បីទ្រង់ការស្នាល់ដឹងពិករយៈព្រឹក
ក្នុងចម្លៃដែលអ្នកដើរដឹងនូវយ៉ាង

២ - សនិទ្ធន៍: ទទួលប្រជុំនាន់ហេតុ កាលអ្នកស្នាប់ត្រីនី
កាមរោមនូយៈព្រឹកពិនិត្យ។

៣ - សិប្បាសិបារ៖ ទទួលប្រជុំជាមន្ត្រី តីការអ្នកស្នាប់
ប្រតិបត្តិកាមរោមនីស្ថាឞ្របរាយដៃនៅក្នុងសមាជិកប្រតិបត្តិ។

អធិប្បាយថា

ព្រះពុទ្ធដោម្បាស់ទ្រន់សំដែនបិកចំណុចមានចិត្តរាំទេ ក្រសួងយុទ្ធសាស្ត្រ៖
មានក្រុណាទិញុណា ប្រព័ន្ធដោម្បាស់ទ្រន់សំដែនបិកចំណុចមានចិត្តរាំទេ ក្រសួងយុទ្ធសាស្ត្រ៖
របៀបប្រជុំសន្តិ៍មែន ១ ដើម្បីទ្រីដឹងពិក យ៉ាងព្រឹក ក្នុងចម្លៃដែលអ្នកដើរ
ដឹងនូវយ៉ាង តីសុចរិតជាកិច្ចការបំពេញ ទុកវិកជាកិច្ចការលេខ៖លវ៉ែន់ ១

ប្រព័ន្ធទ្រន់ប្រើនប្រជុំ មានរហូតដល់ម្ចាស់ប្រតាន់ដល់អ្នក
ស្នាប់យ៉ាង ពិចារណាក្រីនី៖កាមរោមនូយៈព្រឹកពិនិត្យ ដឹងពិកកាមដម្លៃដែលល
ខ្លួនពិចារណានោះ ១ អ្នកប្រតិបត្តិកាមដម្លៃដែលលើប្រព័ន្ធទ្រន់ប្រើនប្រជុំនោះ
វិមានទូលាយបាយដៃនៃសម្រាប់សមាជិកប្រតិបត្តិ តាំងអំពីជាន់ទាម
រហូតដល់ជាន់ទីសំដើរបំផុត តួចានវិមានការិក ជាងមិញ្ញជនមិន

នានកំណត់កាលនឹង ក្រុទ្ទូលដុកនឹងលទ្ធផលប្រជាធិបតេយ្យ ។

ទីនានីបស់ព្រះពុទ្ធភាព

១ - ស្អួលបសិទ្ធិ អភិវឌ្ឍន៍ មិនចូលដឹងទៀតបានទាំងឡាតាំង តើម្ខ្រូចកុងខ្លួនប្រព័ន្ធឌាក់ដើម្បី កាយកូល ចិត្ត

២ - ក្នុងស្អួលបសិទ្ធិ ច្បាប់នុកសលម្បិច្ចបានប្រកបដីប្រព័ន្ធឌីឡូដើម្បី កាយកូល ចិត្ត

៣ - សមិទ្ធបិរិយាណបន្ត ច្បាប់ដីចិត្តរបស់ខ្លួនចូលដឹងទៀតបាន ក្រុងស៊ិហុនចិត្តមាន ឈាម៖ ទោស៖ ខាងក្រោម៖ ជារដឹង ។

អធិប្បាយថា

អំពើបាបនោះបានដល់អគ្គសលដម្លិទៀនអន់តី អគ្គសលកម្មបច្ចេកទេស ១០, អគ្គសលមួល ៣, អគ្គសលចិត្ត ១៦, អគ្គសលចេតសិក ១៨, ឈ្មោះថា “បាប” អំពើបាបទាំងអស់នេះរបៀបដឹងល្អោះលម្អិតនូវបាមិនចូលដឹង ។

ពាក្យថា “ច្បាប់នុកសលដម្លិច្ចប់ព្រោះ” ផ្សេងៗតី: ក្នុងសំណង់បច្ចេកទេស ១០, កាមវិធារកសល ៥, រូបារ៉ាកសល ៤, អូលារ៉ាកសល ៤, ឈាក់ក្រកសល ៤ និងនូវបានលើកដល់ព្រោះអរបញ្ញ ឈ្មោះថា “ច្បាប់នុកសលដម្លិច្ចប់លំព្រោះ” ។

ពាក្យទា “ នូចីនេះចិត្តរបស់ខ្លួនមួយចុះដៅ ” កំពើប្រាសាទាក
នីវិរាងដឹងទាំង ៥ និងខ្ញុំបានសងចែក ១៩ ថ្ងៃស្ថាត៉ែនស្ថាន ឈ្មោះ
ថា “ ជម្រះចិត្តរបស់ខ្លួនមួយចុះដៅ ” ។

ការមិនធ្វើអំពើការក្រែកក្រែងយ៉ាង កំរើរាណទុក្ខនៃលោយប្រកប
ដោយសុចិត្តបានដល់ការដែលបំពេញឡើង, បានដល់ការធ្វើចិត្តរបស់
ខ្លួនមួយចុះដៅ ពាក្យនេះដោយក្រែកវិនិរស់បានលាន៖ នៅក្នុង ទោស៖
នៅលាង៖ ជាដីម, ពាក្យទាំង ៣ ប្រភាគនេះ គួរបារម្យបានចុះទ្រឡាក់,
ចុះទ្រឡាក់នេះ ព្រះអនុប្រទេត់របៀបដែរវិនិរយោស៊ា តាំងពីបច្ចុប្បន្នពារិ-
កាលរហូតដល់បច្ចុប្បន្នពារិកាល រួចកិចជាដីស្របាន ៤៥, ព្រះទ្រឡាក់
ជាទីទាំង ១ មានគិចរបច្ឆ័នក្រីមលាក្យជីវិតាយតិត្យក្រីមលាក្យ ក្នុងរម-
ប្រមុនចុះខ្លួនទ្រឡាក់ ៣ នាន់ទាំងអស់ ។

មួយទីនេះ នឹងទាំង ៣ នាន់ បានដល់រំកសិក្សាទាំង ៣ នឹង សិល,
សមាជិ, បញ្ហា ។

ទូច្ចិន ៣ យ៉ាង

- ១- ការយទ្ធប្រិន ប្រព័ន្ធការក្រែកដោយកាយ
- ២- វិចិទ្ធប្រិន ប្រព័ន្ធការក្រែកដោយរោច
- ៣- មនុនិទ្ធប្រិន ប្រព័ន្ធការក្រែកដោយចិត្ត ។

អធិប្បាយចា

កាយទូទីនឹងអំពើដែលប្រព័ន្ធការក្រក់ដោយកាយមាន ៣ យ៉ាងតី៖
សម្លាប់សង្គ ១, ស្អែច្ចិញរោក ១, ប្រព័ន្ធផុសខ្ពស់កាមព័ន្ធន្យាយ ១ ។
គីឡូចិន តីអំពើដែលប្រព័ន្ធការក្រក់ដោយវិជ្ជាទាន ៦ យ៉ាង
តី៖ និយាយកុហក ១, និយាយឡូ:ឡូវេរោក ១, និយាយពាក្យុហក់ដោក ១,
និយាយពាក្យរកឱយកឱយកស្ថប្រយោជន៍ ១ ។

មេនាទូទីនឹង តីអំពើដែលប្រព័ន្ធការក្រក់ដោយចិត្តមាន ៣ យ៉ាង
តី៖ និយាយ: ចន្ទបានរបស់រោក ១, ព្រាបាន: ប្រួចស្ថេរោក ១, មិនាទិន្ន
រើយ៉ាងុសចាកសន្និនធន៍ ១ ។

ទូទីនឹង ៣ នេះជាកិច្ចមិនអាចរួចរាល់ ត្រូវលាងរាល់បញ្ហា ។
ម្នាក់នឹងទីនឹង ការសម្លាប់សង្គ ស្អែច្ចិញរោក រហូតដល់ព្រាបាន
ប្រួចស្ថេរោក ដើម្បីនេះមិនបានអធិប្បាយព្យួរលីឡើយទេ វិនិយោគ
អកសិក្សាកំណែកកាន់យកសេចក្តីអភិវឌ្ឍន៍ដោយពិន្ទាបាន ។

គីឡូចិន: ស្អែមអធិប្បាយចំណោះវិការរើយ៉ាងុសចាកសន្និនធន៍ ៥
និយាយចូលចិត្តដូចនេះ: អនុគម្រោះពុទ្ធសាសនាប្រជាធិបតេយ្យ ដើម្បីបាន
លី ពួកគ្រក់បានការក្រក់ សេចក្តីលីនិងសេចក្តីការក្រក់ ដែលចុះឈាម
បានទទួលការស្នូលដោជន៍ និងកម្ពុជ្រឿនកម្ពុការក្រក់ ដែលទូនបានទី
ទូកពីរានិជ្ជម័នអស់ ។

ម៉ោងទីឡានទៅ មុនុលរដ្ឋធម៌សចក្តីល្អ សូមីមិនទាន់បានទទួលសំណង់
ជាប្រតិបត្តិក្រសួងប្រកាសនៃក្រសួងប្រកាសចំពោះការបង់បានទទួលសំណង់
ទាន បុគ្គលដែលរដ្ឋធម៌តែអារក្រាំ រៀលនបានទទួលសេសចក្តីស៊ិល្បៈហូវិថិត
និងទុក្ខទោសមានប្រការដើរឯណី ។ ក្នុងការដែលរាយការណ៍ យើឡាពុស
ចាកចននឹងដីនៅខាងក្រោម តីរយើឡាបាននឹងមួយ ដែលចាត់ចោល ដើ
មិនមានមនុស្សដឹង មិនមានមនុស្សសរសើរ មិនមានមនុស្សគ្រឿងរឿង
កំទេទេទំនួរអស់ កាលណាមានមនុស្សដឹង មានមនុស្សសរសើរ និង
មានមនុស្សគ្រឿងរឿង ទីបច្ចុប្បន្នណាមួយនៅខាងក្រោម ដែលចាត់ចោលអារក្រាំ
នៅ ហើយមិនមានមនុស្សដឹង មិនមិនមនុស្សចាប់បាន មិនមានមនុស្ស
ដាក់ទោសកំទេទេទំនួរអស់ដូចខ្លា កាលណាមានមនុស្សដឹង មានមនុស្ស
ចាប់ មានមនុស្សដាក់ទោស ទីបច្ចុប្បន្នទុក្ខក្រសួងកាលនៅខាងក្រោម ។

ស្រុចិត ៣ យ៉ាង

- ១- កាយសុចិត ប្រព័ន្ធល្អដាយកាយ
- ២- វិបីសុចិត ប្រព័ន្ធល្អដាយការ
- ៣- មនោសុចិត ប្រព័ន្ធល្អដាយចិត្ត

អធិប្បាយចាំ

កាយសុចិត នឹងតើដែលប្រព័ន្ធល្អដាយកាយមាន ៣ យ៉ាង នៅ:

ព្រះទាកសន្ទាប់សត្វ ១, ព្រះទាកសូច្រឡេខ ២, ព្រះទាកប្រព័ន្ធ
ទុសក្នុងកាមទាំងទ្រូយ ៣ ។

និចសុចិត្ត នឹងពីដែលប្រព័ន្ធឌីជាយកចាន ៤ យ៉ាង តី :
ព្រះទាកនិយាយពាក្យកុហក ១, ព្រះទាកនិយាយពាក្យឡុះឡើង ២,
ព្រះទាកនិយាយពាក្យចាត់ដាតេវ ៣, ព្រះទាកនិយាយពាក្យរោយរោយ
តុក្យបរោយដៃ ៤ ។

មេនាសុចិត្ត នឹងពីដែលប្រព័ន្ធឌីជាយចិត្តមាន ៣ យ៉ាង តី :
មិនលាកចន់បានរបស់នៅ ១. មិនព្យាបានប្រទួលសេវា ២, យើឡូត្រូ
កាមភន្លែងចម្លើ ៣ ។

សុចិត្តទាំង ៣ នេះ ជាកិច្ចក្រោង និងប្រព័ន្ធ ៤

នគរិសលម្អល ៥ យ៉ាង

១ - លូរកៈ ចន់បានមិនចេះសុច្ច

២ - ទ្រាស៊ី តិនប្រទួលសេវា

៣ - មេបាប់ វិនិនិនដីនការណ៍ពីតី ៤

កាលបីក្តុសលម្អល ៣ នេះ ឈាម្បួយមានលាបីយ អក្សសលដែល
ដែលមិនទាន់កែតារំមិនកែតារទ្រូវឯក ដែលរក្សានៅទ្រូវឯកលាបីយកំរែនប្រចិន
ទ្រូវឯក, ទហក្រុន៖ខ្លួន៖ថ្វីអស់ចេញ ៥ ។

អធិប្បាយចាំ

លក់កែវ: ក្នុង ចិត្តជាប់ដំណកកន្លែករម្មណ៍មានរូបរាងឯណ៍ជាដីមិន, ដែកជាប់ស្ថាន តិចព្រមបានដោយសាមនស្ស ៦, ទុរក្រ ៦, ចិត្តដែលប្រកបដោយសាមនស្ស ៦ នៅ: តិចទី ១ និងទី ៦ ប្រកបដោយទិដ្ឋិទាំងពាក់ព័ត៌មិន សស្សនិដ្ឋិនខ្មែងទិដ្ឋិ សស្សនិដ្ឋិ ០៧ សំរើយ៉ាង ចាសត្វកែវទ្រូវនឹងទ្រូវ អ្នកណាល្អាប់កែវជាបាតិអូដល់ទៅកែវជាតិមួយ នៅដែល, ទុរក្រទិដ្ឋិ យល់យ៉ាងចាសត្វស្ថាប់ចាយស្សន្យរូលធម៌ទៅកែវទ្រូវ, ឬមួយសាមនបានប្រកបដោយទិដ្ឋិទាំងពីរនេះណាមួយ នៅយកែវទិដ្ឋិ ដែលផ្លូវការក្នុងក្រុងការការក្រោមគ្នា កែវទ្រូវនឹងការរើករាយ ក្រោមនឹងព័ត៌មិនទ្រូវដែល, ចិត្តទី ១ កែវទ្រូវនឹងក្នុងដោយទិន្នន័យ ជីវិត ជីវិត, ចិត្តទី ៦ កែវទ្រូវដោយនៅដីកនាំ ឬបានស្ថាប់អំពេលណាកំបុកល ដែល, ចិត្តទី ៣ និងទី ៤ កែវទ្រូវនឹងប្រកបដោយលក់កែវ: កែវទ្រូវនឹងប្រកបដោយលក់កែវ, ចិត្តទី ៣ កែវទ្រូវដោយទិន្នន័យ ជីវិត ជីវិត កែវទ្រូវនឹងប្រកបដោយនៅដីកនាំ ឬបានស្ថាប់អំពេល ប្រកបដោយលក់កែវ, ទុរក្រក្នុងកែវ ៥ ចិត្តទី ៥ និងទី ៩ ប្រកបដោយទិដ្ឋិចិត្ត ទី ១ និងទី ៨ ចិត្តទី ៨ និងទី ៩ ដូចចិត្តទី ៣ និងទី ៤, ទុរក្រនិងសាមនស្ស ទាំងពីរនេះរួចរាល់ក្នុងក្រុងការការក្រោមគ្នា កែវទ្រូវនឹងការរើករាយ ទុរក្រដោយកណ្តាល ៧ មិនស្សន្យរួចរាល់ ។

លាក់ទេ: ជាប់ដំពាក់ក្នុងអារម្មណ៍ ដូចជាស្ថាតាមដៃ នានាសេចក្តី
 ដំណាល់ថា: ស្អែកស្អោះស្ទើដំណឹងអក្សរល ម្នាស់នៅយកដែលទៅការ,
 ស្អែកស្អោះជាស្អែកដើម្បីស្អានជាផីតុដែលខាងក្រោមការ កំល្យករដែនស្តា
 ជាប់យកដែនដែនទៅដោះកំជាប់ទេ) ន, យកដែនទំនួនលើករដោះ កំជាប់
 ទេ) ន, យកមានទៅការកំជាប់ទេ) ន, ឥឡូវដែនទំនួនលើករដោះ កំជាប់
 កំយសន្នាប់ទេ នានឧបមាណ៉ាន ណា, ចិត្តដែលជាប់ដំពាក់ក្នុង
 ការម្មណ៍ កំមានឧបមយ្យបុរាណ: ដើ, សេចក្តីលាក់ទេ: ចិប្បកល
 លាក់ប់ដំពាក់លីយ វិគិតក្រុងការិនាសនស័យខ្លួនប្រាការ វេចរទេ) ន
 សមដុចទុកកាសិតា លូរកោ ធម្មានំ បរិបន្ទា សេចក្តីលាក់
 ទៅទីន ធ្វើក្រុងការិនាសនស័យខ្លួនប្រាការ មួយឱ្យិនាសនស័យខ្លួន
 នានរឿនដំណាល់ថា: នានប្រាកិនប្រមិន្តម្នាក់ នានចិត្តលាក់, សម្រេច
 វិចិត្យយោន់ទៅបន្ថែមសំណាក់ទៅស្អើនទេ កំបន់ទៅជាប់អល់លី កំនើក
 ស្អានជាប់ត្រីយ៉ានិច ប្រាការ: កំតា ប៊ីអញ្ចាណក្រោត់ទេ: ទៅលីយ
 មួយដែម្រូវដែនការិនាសនស័យខ្លួនប្រាការ លូ: កិត្តិវច្ឆេះ: របៀយ
 កំប្រើក្នុងដែលទេ: ជាប់អល់លី កំបន់ទៅស្អើនទេ ក្រុងដែលឈ្មោះអកដែន
 នានម្រោស់, កុនកំទៅប្រាការិនាសនស័យខ្លួនប្រាការ មួយដែលឈ្មោះអកដែន
 អស់ទេ ក្រោះកាត់បន្ថែមប្រាការិនាសនស័យខ្លួនប្រាការ ម្នាយនោះស្ថាប់លីយកំតិតា
 កាត់អញ្ចេះកុនបាយកលដូចមួយ? ប៊ីស្ថុបច្ឆេះ: នានវិគិតក្រុងការិនាសន

អញ្ជូនសំមអរំស្រែ^៩ អគ្គិន ឈើយបីក្នុងវិភាគតែងទី អូអ្វីសករដៃព្រៃក
អស់សំណើច្បាស់ខ្លា នាន់នានេះកែដែលរាយរាយទៅលើមានីមីនីវេះ អូអ
ដីទី៖ ក្នុងនានេះកែត្រឡប់ទៅក្នុងបុរាណិញ្ញ ឈើមាយបានដើរលួយ៉ា
នេអស់ហើយ ក្នុងនានេះកែថ្មីត្រឡប់លាង៉ែ តាត់កែមិជែទៅក្នុងទៅក
ដើម្បីបាប់ត្រីដឹងជាប់សំណាក្តែនោះ ឬៗមុជទៅកែស្ថាប់តែជួនិន
នូវរយៈបៀកកិច្ចកម្មារំទំនើនទៅ សំព័រដឹងនានេះលើមាត្រូចិន្ននោះ
ក្នុងទៅកែវិញ្ញុនៃកំបុងក្នុងឯកចំពេជ្រុះបាន ឬៗឈើកកវិយាជីលីនិងឈើ
នួយ៉ាប្រើកកចំនៅលើមាមីនីនានេះ នៅថ្ងៃនេះត្រូវបានបង្ហាញសម្រាត់
នូវក្រុងរនាគីលក្ខិនាស សង្គ់កិនាស នេះក្នុងរនាគិនាស នេះក្នុងរនាគិនាស
ទៅស្របទីសកាយនានេះ មិនបានអាមេរិកណាមិនបាន ១៩៤៥ ម្ខរៀនទាស់ចិត្ត កែ
រប់ដែកប្រុងតាមអស់ ដូចជាអ្និទិនយោះវិញ ឬៗទីនុសសំរាបើយ កែរប់
ដែលទៅរោងដោលទៅទីនុសសំរាបើយ ឬៗនូវការ នេះក្នុងរនាគិនាស នេះក្នុងរនាគិនាស
ស្នើសារបានបុរាណិញ្ញ ឬៗនូវការ នេះក្នុងរនាគិនាស នេះក្នុងរនាគិនាស
រាបើយ ក្នុងរនាគិនាស នេះក្នុងរនាគិនាស ទៅស្របទីសកាយនានេះ ឬៗស្ថាប់ពាន់
ទៅរំមីនទៅក្នុងរនាគិនាស នេះស្នើសារបានបុរាណិញ្ញ ឬៗនូវការ នេះក្នុងរនាគិនាស
អជ្ជករប្រព័ន្ធ នានេះវិញដែលបានបានចាំ:

កស្សីប្រធុនការលើ កិរ លុមនិលិដ្ឋ នាម សុវិណិជ្ជ-
កាបិ ក្បុមិយំ បន្ទិន្ទា វិសតិ ឧសក្រោន តត្តរកដើវិ ធម៌នីន

វិហារំ ការឃ្លា តារីតកន្លែវ វិហារមហំ ការឃើនី ឬ បេ ឬ
ថោរោ តំ កម្មំ កត្តា អាយុបិរិយាល្អ អីចិត្តិ និពុញ្ញា
ទិយច្ចោះ បច្ចុប្បន្ន វិធាការិស់សេន តួនាទី តិដ្ឋរុក្រដបណ្តេត
អជីតរប់បោះ បុត្តា បច្ចិតិ ។

បានទូមកថា : ក្នុងពុទ្ធកាលវិទ្យាពេដ្ឋាសម្អាត មានសេដ្ឋ
ម្នាក់ឡើងសុខនេះ បានក្រាលពេដ្ឋាសលើវិធីកុនចំណាំ ៦០ ឧសភា
រហូមច្បាប់សានិលារដោយទ្រព្យបុរិណារោះ លុះធ្វើចាបីយ ក៏ដូរ
បុណ្យប្រជុំនិលារដោយទ្រព្យបុរិណារោះ ១៩២៥ ។ តួចម្លាយ សេដ្ឋនាមេទោ
កាន់សំណាក់ពេដ្ឋាស សាត់ព្រលិម, បានរួមច្បាប់ប្រទ្រកក់កក់ដែន ដែក
ទ្រព្យប្រជុំនិលារដោយទ្រព្យបុរិណារោះ ក៏និយាយថា បុរាណ៖ប្រទ្រកក់
កក់ដែន ប្រើបាលជាមុនស្តីដែរយប់រៀបមកដែកទេដែន ? ទៅ
រួចរាល់មិនរួមច្បាប់សេដ្ឋាសប៉ុយក៏ចំណាំ „ កន្លែកនឹងប៉ុន្មាន “, រៀប
កំព្យូយមុជុក្រសេដ្ឋាសនាមេទោ ដួន, កាត់ដែន គាតុកុនក្រាលអស់ល
ដួន, ជុំទុំអស់ និង, ចុំណារោះរហូមច្បាប់បានជាតិនាន់ជាតិនឹង, ទីប
ករឹងប្រធ័ះជាឌីតសំន្បះក្រោនិនិច្ចុប្បជាក (ក្នុងក្នុយ) របស់សេដ្ឋាសម្នាក់
រហូមច្បាប់ជាឌីតសំន្បះក្រោនិនិច្ចុប្បជាក (ក្នុងក្នុយ) របស់សេដ្ឋាសម្នាក់
ទិន្នន័យក្នុងក្នុងក្នុយ ។ ទីបកំពីកាត់ „អញ្ញនិនិច្ចុប្បជាកដី ទិន្ន

រម្បប់សេចក្តីក្រាងបាន,, កាលពីព្រៃនេះសាស្ត្រទីឡាច្ញាបាន
បាន កែវកែយបំបែកពាណិជ្ជការបំផុត និងការប្រើប្រាស់រហូយដុំកកនុ-
គុជីទៀត ។ សេដ្ឋកិច្ច ក្នុងនេះខ្ពស់ជីវិតករមិតិស្សរ ឬយក្សានទោះនេះ
ស្មឹមីទុនរាយក្រាយទៀត ឬមធ្វោះដែលទីនៅទីនេះ ដោយតិចជា “ ឥឡូ-
មុខជាន់បានចំណាយប្រព័ន្ធដីណ្ឌែដើម្បីការកួតិ៍ ថ្មីយក្សាន
ទៀត ” ឬយក់ចាត់ចំនួនដើម្បីការកួតិ៍ទៀត ឬ ជំចារ បានយើងដូចខ្លះ
រហូយ កែវកិច្ច “ មិនអ្នកមិនសង្ខាប់សង្គមទេ , មិនបាត់អ្នកនេះទេ ”
និងស្រីកកំបើការស្ទើសុំក្នុងសំពាល់ដើរទៅក្នុងនឹកអស់ ល នីមួយៗ, វិសាទិនបាន
ទិកាសនៃសម្បាយសោះ ។ ចំណោរអាជីវិតបានសង្គមជាយការដល់នឹក
សង្គមនូវព្រៃនេះពុទិន្នជាប្រធានអស់ ល នីមួយៗ ឬយក្សានទីនេះ ក្រាល
ទូលោក បានពីក្រោរៈអនុជំរ៉ែន, តើមួយធមានបុរសម្បាក់ដុំកក្រសួងទីនេះអនុ-
អស់ ល ដួន, ការដើរការក្រុងក្រាលអស់ ល ដួន, ដុំកដុំអស់ ល ដួន
និងក្នុងការប្រើប្រាស់ជាបុរសនោះដុំកក្រសួងទីនេះ ? ឬដូចខ្លះ, ទីនេះអនុ-
សម្បាយចំណោរបុរាណជាបុរាណក្នុងការប្រើប្រាស់ជាបុរសនោះ ។ ចោរពីដូចខ្លះ
រហូយ កែវកិច្ច “ យើអី ! អ្នកដែលអ្នកចំណោរបុរាណជាបុរាណនេះ ! សេដ្ឋ-
ក្សានសេចក្តីក្រាងនីងឥឡូមោះ , ដែលជាបុរាណជាបុរាណមកអ្នកទីនេះ
ជូនដូចខ្លះនៅក្នុងការប្រើប្រាស់ជាបុរាណនេះ ។ ឬមក្សានទីនេះ
ឬបានដួនទៅសម្បាយទៅការការក្រសួងទីនេះ , មុខជាអាជ្ញាទេតាននៃជាក់ស៊ែករលអ្នកមិតិ-

ទាត់” ព័ត៌មាននៃក្របក្នុងទីដីនាមីនសដ្ឋិនិយាយព្រាណរវិសក់
សញ្ញកម្របច្បាប់បានហើយស្មមច្ចោសដីអត់ទាសម្បែ ឬ សេដ្ឋកិច្ចរួចរាល់
ដែលខ្លួននិយាយពីកាលដែលយើព្យារារនានាដែកលើសាលា ហើយកំ
ច្ចោរនានាអត់ទាសម្បែដោយពាក្យថា អីអីក! ឧបាទនិយាយផ្លូវដី ១,
នានាបុរាណអត់ទាសម្បែខ្លួនឯងចុះ, ចូរអក្រការទូទៅ, ឧបាទនិយាយផ្លូវអីក
និព្ទរហើយ, ចូរអក្រទិន្ន័ះ ចារនិយាយថា លោកមុសបីអត់ទាស
ដីទី ១ លើយស្មមរហាក្សៅខ្លួនឯងព្រមទាំងក្នុងនិងប្រព័ន្ធដែរជាការណីការណីការណី
លោកដែន ឬ សេដ្ឋិតា វិនីអីក, ឧបាទនិយាយបីរាជា: អការនឹងលានរដ្ឋ
យុវជនៗទៅហើយ, ចំណាត់របីអក្រទិន្ន័ះជាច្បាប់យើនខ្លួន ១ សីមីជុចមេច
បាន, ឧបាទនិយាយអការនឹងនានាំ, ឧបាទនិយាយអត់ទាសម្បែអការនឹងបុរាណណាំ
ចូរអក្រជនទិន្ន័ះ ឬ

ចារបានរដ្ឋិកម្របីរាជា: លុះអស់កាយ កំពុងកំក្នុងនររាជវិប័ណ៍
នរក្នុងនគរនានាអស់កាលជាយុរអំពើ ដោយនសសល់ដលម្បានា;
កំបានមកកំពុងជាមីនប្រព័ន្ធ នេះនៅលិខិតិដ្ឋរដ្ឋិកជនប្រព័ន្ធ ១

មានា: និធិនកំនុចទំនួចដែលសញ្ញមាលាយព្យារាលិទ្ធិ កំណើង
ស្ថានបានបស់លូ កំហើងចូលនៅក្នុងនិងនានាំ, និងកំដែះស្ថាយៗអស់
ឱ្យ យើនិតា, បុគ្គលដែលប្រការដោយមានា: កំយើងនោះដែន ១
ការសម្ងាត់សង្គ លួចច្បាប់នកជាបីម កំសុទ្ធកំមានិនិងបាន:

ទោស: មេលា: ជាមួយ ។

អគ្គសលមួលទាំង ៣ ប្រភារនេះ ជាប្រសកល ជាបាហក ជាទីកាំវិន
នៃការរដ្ឋិសចក្ខិតក្រក់ដែល ។ ឧបាយរណ៍ ដូចជាមនុស្សមានសេចក្តី
លោកចលន់បានមិនរើសរើស មិនកំណត់ចំណាំ មិនពិនារណាថ្មីរួម
ថ្វាន មួលឯករាជ កាលបរិច្ឆេទបានចាស់ត្រា នៅមិនចិត្តចាំនឹងរួម
បាន មុុជាយុទ្ធសាស្ត្រ និងប្រយុទ្ធសាស្ត្រ និងមិនមែន
ប្រយុទ្ធសាស្ត្រ ។ កាលបរិច្ឆេទបានមិនសមតាមវិធីបំណើនរបស់
ខ្លួន អាស្រែយដោយមានឱបសក្នុងបច្ចុប្បន្នរួមទាំងទ្វាយមកលើកកំណើន
ដីលក្ខណៈរួមទ្វាយកំណើនទោស: តិនប្រទួលនៅ ប្រាសាគារមន្ត្រីរាជការ
ស្ថិតិនៅទ្វាយ ។ ជំនាញ: សេចក្តីរឿន, សេចក្តីលីន, សេចក្តី
ចុលមិត្តុស, តិនមិនទាន់ ដើរមិនដល់ហាតុការណ៍ទាំងប៉ុន្មាននេះជា
សក្ខុណា: របស់មេលា: ។ នៅមិនគឺបានដល់យុទ្ធសាស្ត្រទៀត នៅមិន
ទោស: ក្រោម: សេចក្តីនិងដល់ការណ៍ និងប៉ុន្មាននេះ និង
និនកិនប្រទួលស្ថិតិនៅអ្នកដែល ។

ដម្ចោះទាំង ៣ ប្រភារនេះ ជាប្រសកលអគ្គសលដូចបានពាណិជ្ជកម្ម
ដោយសេចក្តីសរើបនេះ ។

កាលបរិច្ឆេទយ៉ែនទោសទាំងអម្ពាលនេះ: ហើយ នប្បីកំពាក់ប៉ុន្មាន
នូវរោហក់ដោយការទ្វាយទាន កំពាក់ទោស: ដោយការក្រសួង, កំពាក់

មេលោករដ្ឋប៊ូតាអារ៉ានា ។

កុសលម្បល ៣ យ៉ាង

១- អីលីក់: មិនចិត្តណាន,

២- អទូស៊ី: មិនគិតប្រឡក្ស,

៣- អម្រាប់: មិនវិនិច្ឆ័ន់ ។

កាលរបៀបកុសលម្បល ៣ នេះ ឈាមួយមានលើយ កុសលដៃទៅ
ដែលមិនទាន់កើតឡើងឡើងឡើង ដែលកើតឡើងឡើយកំរែនត្រឹម
ឡើង, ហើយនេះគឺជូនកើតមានក្នុងស្ថាន ។

អធិប្រាយថា

មនុស្សដែលមានចំណុចលើខ្លួនខ្លួន រួមទាំងការបែងចាយដែលក្នុង
ដៃទៅតាមសម្រាប់បុគ្គលិកមានស្ថាននៅ ក្រោមអារម្មណ៍ពាណិជ្ជកម្ម តាមមាន
តាមបាន ឈ្មោះថាបុគ្គលិកមានសេចក្តីលោក ។ អ្នកដែលមានមេត្តា
ចំណុចការណាវិកអាស្សែមិនបែកបែកនូវអ្នកដៃទៅ ត្រូវបានសេចក្តីក្នុងក្រោមហាយ
ឈ្មោះថាបុគ្គលិកមិនមានទាន់ ។ ការជាបុគ្គលិកនឹងនឹងក្រោមស្ថានតិចិន
ហើយការលើក្នុងការបែកបែកនូវអ្នកដៃទៅ នូវការដែលជួយជួយសំខាន់ខាន់ ។
ប្រការ ឈ្មោះថាបុគ្គលិកនឹងនឹងដែលរាយការណ៍ ជាបុគ្គលិកដែល ៤
ចំណុចការងារដែល ៥ប្រព័ន្ធដែលបានរាយការណ៍ ជាបុគ្គលិកដែល ៦

បរិយាយបស់លក្ខណៈដី ដូចជាសមាគមិនលោកមានលក្ខណៈក្រោកអារ
ចំពោះវិគុជាបស់ខ្លួនដូចដីមីម ។

ក្នុងតីសមាគមិនដែលទាំង ៣ ដែលនឹងកែតាមទីវិវាទក៏ការសំយោជាយដី
ទាំង ៣ ប្រការនេះជាប្រសាកល់ជាបីមីម, ហេតុនេះនូវរាយការសំឡែង
ប្រតិបត្តិដី ឥឡូវអប់រំពីរកែតាមនទីវិវាទនូវសន្នានកុំពាន ។

លប្បូរិសប្បញ្ញតិ “ បញ្ញាតិបស់សប្បរស ” ៣ យ៉ាង

១ - ទ្វាន់: ត្រូវបានដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់អគដែល

២ - បុរាណី ការទេរទេសដើម្បីជាទុបាយក្នុងការបង្កិតសំរាប់ក្រុងសាលា

៣ - មាត្រាបិទុប្បដ្ឋាន ប្រតិបត្តិនាថ្នូរការនឹងដី ។

អធិប្បាយថា

សប្បរសណ្ឌ តីមនុស្សមានសន្នានចិត្តស្ថប់ម្នាប់ចាបជាមក្ខល់
និងលាងរយ៉ាងដី ៣ ប្រការនេះ ប្រព័ន្ធទៅក្នុងផ្ទៃដែលប្រើ, នូវ
សាច់ដន្លេប្រកបពីរកែតាមនទីវិវាទ, ដើម្បីសមាគមិន នៃចិត្តចំរើននៃលំ
នីអភិវឌ្ឍន៍នៃលក្ខណៈនិងលោកានមុខ ទៅប្រព័ន្ធមិនបញ្ចប់ឡើង, ម្នាយ
ទៅក្នុងការការពារមេត្តិមិត្ត, ជាសន្និហ័គ្បុជាក្នុងនៃការទាញឲ្យកច្ចាស់
រិន្ទានិន្ទា, ប្រព័ន្ធទៅក្នុងផ្ទៃដែលបានក្នុងនៃការទាញឲ្យកច្ចាស់
និន្ទា ។ នាន់ដែលលាងអគ្គមានសន្នានចិត្តដែល អាចបែករាំលេកដែល

បុគ្គលដែលមានសាខានចិត្តដែលរាល់, អុកសិក្សាប្រើមិនអាចនឹងទានមយៈទេ

បុគ្គលដែលយានឱ្យជាលោក: ទីមានសមភិកអធិប្បាយទូលំនួយជាទេទេ: ។

មរោជនទៀត ជាទុបាយវិវាទការយកករណទប់កាប់នន្ទាយព្រោះ
អុកដែលការនៃគេប្រើស ត្រូវកាមដុម្ពនិរិយជារក្សាដែលប្រព័ន្ធ ។

មរោជនទៀត ប្រតិបត្តិមាតាបិកាបស់ខ្លួនទៀតសុទ្ធផ្លូវ នុណាំបប
នេះ បុគ្គលលាប់រាល់ព្រមទាំងជានិច្ចកាមហានេះបស់ខ្លួន បុគ្គលនោះ
រួម្រោះថា ជាអុកករណករណនៅទី ជាមុនស្រួលក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា, ព្រោះ
មានកាស់កស់ដែងថា និមិត្ត លាងដូចណា កត្តូ កក្រឹមិត្តា
ការជាមុនស្រួល កក្រឹមិត្ត ជារក្សាដែលសំនាល់បស់មុនស្រួល” ។

អាបណ្ឌកប្បដិបទា ៣ យ៉ាង

១ - ត្រីនិយសំវិរៈ សវនមន្ត្រីយ ៩ តី ខេត្តក ក្រចេក
ប្រមុះ, អណ្តាក, កាយ, ចិត្ត, មិនព្រមទាំងស្រួលទាមនស្រួល
រែលដែលរួម្រោះ, ទូសំទ្វូន, ដុំក្រុង, ស្រួលស, កាយពាល់ក្រុង,
ដែងដម្ងៃម្ងៃណ៍ជាយចិត្ត

២ - ក្រោជនិន មត្តូរក្រោជនិន ត្រូវប្រមាណភាពខ្ពស់ការបរិភេទ
នាយករៀនលូមសម្រាប់ មិនប្រចំនមិនកែច

៣ - ជាតិយានុយោគៈ ប្រអប់សមភិកក្រោយមានដំឡើង:

ទិន្នន័យប្រជុំហ្មត់ចំណេះ មិនយើងដល់ការដែកក្រៅទេ ។

អធិប្បាយថា

ដីទាំងបីប្រភាការនេះ មានឯោះថាគារបងិបត្តិមិនអូស អាចនាំអារ
ប្រតិបត្តិសម្រួលដែល តីសេចក្តីសុខនិន្តប្រយោជន៍ដែន ។ ក្នុងកាមការ
គួរឱ្យដឹងដឹងជាមុននូវមកក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រ ទៅមកការ
និងស្របំពេះអារម្មណ៍នេះ ។ នៅមិនចូរកែវសច្ចីសុខមិនរសាករសាក
រួចចិត្តកន្លែកលាបដីប្រទេសការម្មណ៍ ដែលមិនជាទីពេញចិត្ត ប៉ុករម្មណ៍
ដែលជាទីពេញចិត្តហើយឬមិនទេ, ជាយកការណានីមួយ ។

ការដឹងប្រមាណអាពុំការណ៍ កំណប់ថាជាតុលាប្រយោជន៍យ៉ាវសំ-
ខាន់រួចរាល់អូកប្រតិបត្តិដឹងមិនបាន បុរីប្រកបការធានាក្នុងផ្លូវ
លោកក៏ដើរ, ការដឹងប្រមាណអាពុំការណ៍រួចប្រអបការនីរនាន់ទៅ
បានពេញចិត្ត, រួចរាល់បើរីការល្អសប្រមឈាន កំណើនធ្វើចូរកំប្រមឈារ
ចាន់តុលាប្រយោជន៍ស្ថិស្ថាស, រួចរាល់ការសង្គមទៅការ កំណើនធ្វើចូរកំប្រមឈារ
ម្នាក់ ចិត្តក៏រឿនក៏យ, ការដឹងប្រមាណអាពុំការណ៍ការបែងចុះម្នាក់ ទីមនាន
ប្រយោជន៍ដឹងចាបានពេលមករហើយ ។

អ្នកដែលបំពេញរបៀបការដែកក្រៅទេ នូវរួចរាល់ការដែក
ក្នុងជាសក្តីដែលសម្រេចក្នុងព្យាយាម, លោកនៅលីប៊ា នូវចូរមនសំ
ក្នុករទ្ធកជានិច្ច, ដូចសេវដែលនាយសារមិនកែយដោយវេចាត់ដឹងទេ: កាល

បីមិនយើងដល់ការដឹកក្រូចនៃយ៉ាយ ក៏តាំងចិត្តបរិបទសេចក្តីព្យាយាម
អាជជំនះចិត្តថ្លែងដួន់ទាកកិលសំដានក្នុងសាលាន តម្លៃសេចក្តីប្រាថ្ញា
របស់ខ្លួនបាន ។

បុញ្ញកិរិយាយវិធី ៣ យ៉ាវ

“ នីតិដាចិត្តតាំងនៃការបំពេញបុណ្យ ”

១ - ទានមយៈ ឬណាសក្រុមជាជាយការបិទ្ទោកទាន

២ - សិលមយៈ ឬណាសក្រុមជាជាយការរហូតសំល

៣ - ការឯនាមយៈ ឬណាសក្រុមជាជាយការចំពីន ។

វឌិថ្នាយថា

ទាន: ក្រុម “ នីតិដែលនៅកន្លែង ” មាន ៤ យ៉ាវតី៖ កម្រិត-
ទាន ១, ធម្មទាន ១, អាមិសទាន បានដល់ចំណាត់ក្រុងលេខ
នូវកម្រិតនីតិ តិបច្ចុះយទាំង ៤: ទីរបួនច្ចុះយ ១, ទីនូវច្ចុះយ ២,
និសនាសនប្រច្ចុះយ ៣, និលាននេសដ្ឋប្រច្ចុះយ ៤ និងនីតិដែលប្រកប
ដោយស្វែងបានដៅទៅការប្រច្ចុះយទាំង ៤ នៅរដែនបាននូវការនិងការងារ
ដើរីន្ទាន់ និងប្រយោជន៍-សេចក្តីសុខជាក្រុងដែលទាននិងទានដែលចាំ
ការ និងគ្រប់គ្រង ពារណិតិវិវិតិ ជំរឿក កុដិច្ចិក់ កាលកន្លែងទាំង
ពីរ អតិថិជន ពារណិតិវិវិតិ ជំរឿក កុដិច្ចិក់ កាលកន្លែងទាំង

ព្រោចដែរទៅក្នុងវ៉ាត្រ បានដួលបន្ទីព្រៃនេះបានដោយអង្គកំពុងដែរចំពោះ នៅក្នុងពេលវេលាដែលបានបន្ទាត់ក្នុងអនុការណ៍រាជរដ្ឋបាលូយាយ ។ ជំរឿដឹងថា នៅក្នុងវ៉ាត្រ យកសំពាក់ស្រួលបំបែករបស់ខ្លួនប្រឡងទៅ ព្រៃនេះបានដួលបន្ទី ដោយអាណុភាពនៃបុរាណម្មោះនៅ បុរសនោះអស់រាយឱ្យស្អាតរទេ បានទៅក្នុងបានការពីការបានការពីក្នុង ទៅលាក់បានរសាយទិញសម្បត្តិជាយុរអវិជ្ជន លុះច្បាស់ទៅលាក់នោះមក កំបានមកកំពុងក្នុងត្រួនកាមាត្រវ៉ាត្រ និងចិត្តយុទ្ធសាស្ត្រ យាជិនអំពីនករពាក្យលាស់ បុរសនោះលុះមានឯ័រឯករាជ ចំរើនដំឡើវិន មានកាលម្លៃយុទ្ធសាស្ត្រ ជាប់ច្បាស់នកប្រើប្រាស់ បុរសនោះនិយាយ និងមានរបស់ខ្លួនថា បច្ចុប្បន្នលាក់ម្នាយ ច្បាប្រសំពាក់ម្នាយមកខ្លួនឯធនិនទៅ លិលនក្នុងប្រភពនិនិត្យ មានការនោះកំពុងសំពាក់ស្ថាគម្នាយទៅ បុរសនោះ និយាយថា សំពាក់នេះមានសាធារណៈត្រួនការសំខិត្តិនយកនៅ ។ មានកំពុងសំពាក់ដែលទៅក្នុងបុរសនោះកំពុងប្រើប្រាស់ មានកំពុងសំពាក់នេះទៅក្នុងបុរសនោះ ។ មានកំពុងសំពាក់ដែលទៅក្នុងបុរសនោះនិយាយថា ក្នុងផ្ទះរួមឯកជាន់មានសំពាក់ជាល្អជាន់សំពាក់នេះទៅក្នុងបុរសនោះ ។ បុរសនោះនិយាយថា ចិត្តដឹងទៅ ទីនៅក្នុងនរអស់កំពុងប្រើប្រាស់ ស្វែហ្មូន ជាប់ចំនួន បាន ។ មាននិយាយថា ម្នាស់ ! ម្នាយមិនអប់ក្នុងនៅ ស្វែហ្មូន ជាប់ចំនួន មិនចិត្តចិត្តទៅក្នុងនៅ ស្វែហ្មូន ជាប់ចំនួន នរអស់កំពុងប្រើប្រាស់ នរអស់កំពុងប្រើប្រាស់ ។ បុរសនោះកំពុងប្រើប្រាស់ជាប់ចំនួន បុរសនោះដែលចិត្តលើទៅកាន់នរអស់កំពុងប្រើប្រាស់ ។

ពាកលាស៊ី ៖ ហើយទៅដែកទូទៅនឹងដែនបច្ចុប្បន្ននាសិលាអូនស្តីនុទន្លេទេ។
កាលវន្ទោះ តីច្បីដែលប្រព័ន្ធភាគជាតុវិននករពាកលាស៊ី ទទួលសោយព្រោះទិន្នន័យ
ទៅបាន នៅតីច្បីហើយ ។ ពួកដែនមានអាមេរិកជាជម្រើស នាំខ្លាថ្មីសវែកចិត្ត
ដល់ប្រព័ន្ធភាគរសែល កំប្រឈរក្នុងថា ឥឡូវនេះប្រព័ន្ធភាគជាមានពេលប្រព័ន្ធ
ធំតាំង ឬប្រព័ន្ធបុរាណមិនមានទីតាំង ឬមួយប្រព័ន្ធបានបែកចិត្តមានស្ថាប
និងមិនបានបែកចិត្តបែននៅទីតាំង នៅថានឹងនិនាសទៅក្នុងបានដែលប្រព័ន្ធ ហើយកំរើប
ចំបុស្យរច ទីមាស់សិន្និត មានសម្បូរដូចជាច្នាក់អូន ហើយយកកង់រី
អកដែកណ្តាំ (១) ទំនើង ឬប្រការដំណឹងនឹងរច ហើយកំនើនបុស្យរចទៅ ។
ចំណោកបុស្យរចកំប្រព័ន្ធឌាមួយទាន់រកឱ្យ ចូលទៅការនៃស្តីនុទន្លេ
ហើយប្រទាក្យឲ្យឈរមានដែលដែកខ្ចុះទីនាម៖ ហើយឈរបែនស្ថិតប្រចាំនាង。
ប្រសិប្បីបនិន្ត្រក្នុងមានទីតាំងដី៖ ។

ចំណោកបុរាណឱ្យ កំបើកជាយសំពាត់ដូចប៉ែន្តែ ហើយមិន
មែនតីច្បីដែនស្តីប្រព័ន្ធប៉ែយទាមទ័រ បុរាណនេះអ្នកនឹងសោយកង់រីបាន
ហើយប្រកំត្រូវក្នុងអស់រីរ៉ែចិត្ត ។ លំដាប់នាម៖ កុមារបែកមុខទីតាំង
ស្ថាប់ អូកទំនើងទ្វាយនាំខ្លាមករអី? ដនទំនើងទ្វាយសបុរាណ បពិន្ទុប្រព័ន្ធ៖
សម្រាប់នៅ ឥឡូវកដសម្បត្តិត្រូវកំលើប្រព័ន្ធអនីរីហើយ ។ កុមារស្ថាប់ ចុះ
ប្រព័ន្ធភាគជាបស់អូកទំនើងទ្វាយទៅឯណា ? ប្រព័ន្ធភាគជាបស់រីនីទីទីទីនើងទ្វាយ

១- គ្រឹះប្រជាមួយនូវប្រជាមួយនូវក្រុងតីខេត្តប្រព័ន្ធទី ១, ខេត្តព្រៃទី ១, ខេត្តឯកសារ៖
មកដូចបុរាណឱ្យ, បានការិន្តនាប់ដី (ផ្លូវព្រៃបាន) ។ វាលើរីដីនីជូនរៀបរាយអនុយសត្វ ។

ព្រះអង្គភាពយទិន្នន័យ ។ សាយព្រះទិន្នន័យទៅចូលនានត្រូវបាយ ?
- មកដល់ត្រូវនេះ ៣) ត្រូវបាយ, - ចុះព្រះរាជម្ភ្រាសក្នុង ព្រះរាជដៃតាក់
មិនមានទេម្ម ? - នានាំព្រះរាជដៃតាក់, ព្រះរាជម្ភ្រាសក្នុងមានទេ
ខ្លួយម៉ា ហើយខ្លួយម៉ា យើននីនឺសាយរាជម្មោះ ។ ដួនទាំនោះកែត្រូវ
មណ្ឌលបសម្រាប់អភិសកម្មយកំពង់ ហើយកែរំបែកចំអភិសកក្នុងមណ្ឌល
នោះ ថ្នាយព្រះនាមបា (“ ព្រះបាននន្ទុកដ ”) ឈាយនាំយកសំព័ន្ធមាន
ដំឡើង ពាន់កម្មាមិនបានបានបាន ។ ព្រះរាជនោះមានព្រះបន្ទូលម៉ា សំ
ព័ន្ធនេះជាសំព័ន្ធមានសាច់ក្រោគពេកណាស់ យើនមិនត្រូវការទេ, អ្នក
ទាំងទ្រូវយកក្នុងម៉ាសម៉ា យើនម៉ា ជានឹងបានសំព័ន្ធ ។ ហើយ
កំរែកកែត្រូវ យកព្រះបានកាន់ទៅបានសាច់ក្នុងទិសហាងកែតា ។
ដើមកល្អព្រះគ្មោះ ដើមកគ្មោះនឹងបានដើម្បីសទ្វីន្ទាម ។ ទិសទាន
គ្មោះក្នុងលិចកី ទានដើម្បីក្នុង មានដើមកល្អព្រះគ្មោះ ដើម្បីជួយ
ដួចនា ។ សំព័ន្ធកំរែកកែត្រូវបានបិច្ឆេទិ អ្នកដើមកល្អព្រះគ្មោះអម្ចាល់នោះ ។
ព្រះរាជនោះ ក្រោមឯកសំព័ន្ធទិញ ។ មណ្ឌលសំព័ន្ធទិញ ។ ហើយ
ទិញទ្វីទ្វីកែរំបែកស្របចម្លើស្សីទាំងអស់នោះក្នុងដែនបា ពួកស៊ិកុំ
ដែនព្រះបាននន្ទុកដ ក្នុងបានបានបាន ។ ហើយទ្វីទ្វី កែត្រូវ
សិកស្របទ្វីទ្វី ទ្រូវតែនេះដើម្បីប្រសើរយានចូលរៀបចំការព្រះនករ ទ្រូវ
ទ្វីទ្វីកាន់ប្រាសានសាយសម្បត្តិដីក្នុងចំណែក ទ្រូវតែនេះដើម្បីប្រសើរយានចូល

ស្ថាតុល ប្រហែលនីវិទ្យករព្រឹម, ទ្រន់ព្រះរាជទានសំពាល់ទិញដល់
មនុស្សដែលមកចាំនួយក្រុមមេដា, លូ:កាលជាចំណាត់រាជទានរកាយមក
ទ្រន់ព្រះនានសំបត់នីយលាយខ្ពស់យកកីស ទីយទ្រន់ព្រះផ្ទៃសជាមួយ
នីវិទ្យនានទីជាមគ្គមេហស៊ ទ្រន់កន្លែងទុក្រុនទុក្រាង កំបានយានសមាប
បតិមានភាពជាបុគ្គលមិនបានសាចស្បែនយាយការ លូ:អស់ព្រះដន្តូយុ
ទៅ កំបានទៅកើតកន្លែងព្រះលាងការណាយ ។

ព្រះបាននូវរាជរោះ តីព្រះមហាកស្សបោន្ទោះ អនុកាលអទ្ធិរោះ
និនានទី តីនានកុទ្ធការិយាណី ជាកិរិយាប្រែរោះ: អនុកាលនៅជាប
ក្រហស៊ ។

~~នៅ~~ សំដើររៀងរោះ ដើម្បីឡើងសាច់ដែនព្រៃបង្ហិនកានិសន្យចិននាយ
ដែលបុគ្គលបានផ្តើដល់ព្រះអិរិយបុគ្គល ជាបុគ្គលដីសែស ។

នានរៀនមួយទៀតដំណាល់ថា អនុនអរសារីតិ៍ នានដីតានាយ
មាលការម្នាក់ ជាស្ថិមានរុបនុ មញ្ចប់ចំន កាយុ ១៦ឆ្នាំ ។ នាន
កាលម្មាយចិននានដីតានាយកំណែ ៣ ជុំជាក់ខ្ពស់ប្រជុំដែលសម្រាប់ជាក់
ថ្នា ដើរទៅកាន់ច្បារថ្នា នានកំបានយើងព្រះសាស្ត្រ ព្រមទាំងព្រះពិរិ,
សង្គ កំពុននិមន្ទទៅកាន់នអរដើម្បីបិណ្ឌបាន នានកំមានចិត្តរក្រអរ
យកំទៅជាក់ខ្ពស់បានព្រះសាស្ត្រ ឯចំហើយថ្នា យបង្កិត្តិនប័ណ្ណិនានព្រះ
ព្រះពុជាសារណ៍ទីចិនកើតឡើន ទីយឈរនៅខ្ពស់ខ្ពស់ដែលមក្ស ។ ព្រះ

សាស្ត្រាព្យីរិលិនិនិការនេះ ទ្រន់ព្រៃព្រោះក្រក្រឡូលីម ព្រោះ
អាននូវភ្លាមបន្ថីទូលស្ថាគំពើយកដែលប្រើប្រាស់ឡូលីម ព្រោះអនុមានព្រោះ
បន្ទូលចាំ មួលអាននូវ ! នាវុអារិការនេះនឹងបានជាអភុមាយកស់វិនិត្ត
បានគោសលកដីក្នុងវិថីនេះដែន ដោយអំណាចដែលបាននិរោះមិនាន
ទ្រូវយើ ហើយប្រើបានបច្ចេកទេស ។ ជានឹងដីការនេះ កំដើរចូល
ទៅកាន់ប្រាក់ រំស្រកប្រចាំខែល្អី បេះដីបានឆ្លើ ឬដូនជាក្នុងរាល់
នោះនឹង ព្រោះបានគោសលកដី ទ្រន់ព្រៃវិនិត្តព្រោះបានអភុមាយកស់ ចាន់
ទៅព្រោះបានអភុមាយកស់ កំតែបច្ចេកមក ទ្រន់កន្ល់លីក្រាមីនុស់បាយក
បានពួសំទ្រូវនានឹងដីការនោះរបច្ឆូន កំមានព្រោះបាយកចំយប់តីទី ទ្រន់
យកដីលីក្រាមីនុស់បាយក ទ្រន់ប្រាប់បាននៅមិនបានមិនបានយើរីយ្យទ្រូវ
នានីនោះទ្រូវជីវិតីខ្ពស់ មានពួកលារបាយករោមជាបីពារ ឱរាបាយ
ចូលរទៅកាន់ព្រោះនករ ទិប្រុទីបញ្ញនានីនោះមួយប្រចាំថ្ងៃទៅកាន់ដីវិនិត្ត
ក្រក្រលាយបស់ខ្លួនវិញ ។ រោលវិច្ឆាស្សីលីលាយ ទ្រន់មួយបាយកនាំ
យកដីក្រក្រលាយនានីមកវិញ ដោយក្រឹមីនុសក្រាម.ដំឡើង ឱយ្យទ្រូវ
អភិវឌ្ឍន៍លីក្រាមីនុស់កំរើ កំវិជ្ជាមាយកស់ក្នុងព្រោះនករ ។ ជម្រាប់ការដឹតិ
ស្ថានូវព្រោះបាយកចំយប់ចស់ព្រោះការ ជាក្រសួងសិទ្ធិស្ថាលនិនិត្តព្រោះនករ
ទ្រូយ៉ានព្រោះពួកជាជីម មាននាមប្រាក់ដី “ មិលិកការធ្វើ ” ។
សំដើរជីវិនិត្តេះ ដីមួយប្រចាំនាក់ដីក្នុងមួយប្រាប់ក្នុងបិណ្ឌាបាន

ដែលបុគ្គលុបានធ្វើដល់ព្រះពុទ្ធដាម្ពស់ជាមហាផ្ទៃអគ្គុលរក្សា ។

មានរឿងម្ចាយទេវតា នៅ ច សិមយោន ជនមានកកស្រួ-

បពុទ្ធស្រួ សាសន៍ ឯកា ថ្វោ អរពាណាសំ និលតិ ឬ

សមយោនៗ តុវិន្ទុសាសនាប្រព័ន្ធឌ្លែន់ព្រះនាមកស្សីប ទទួលន

ព្រះជន្តាយវន្ទីយ មានប្រះចេរះម្ចាយអនុវត្តន៍តុជាកិត្ត ។ ព្រះ

បរមាណជិសន្តិភាគកិត្តនឹងក្រុមុលនុបាបតិ ថ្មីម្ចាយព្រះបរមាណជិសន្តិចុលរទេវ

កន្លែកិត្តជាយករាជនារបស់ខ្លួន បានរឹងព្រះចេរះនៅ កំចូលរទេវជិត

ថ្មីម្ចាយអនុវត្តិលើ រមិលរមៈលទិកវិនិដ្ឋនៃដែលប្រព័ន្ធដែលបានដើម

របៀបឱ្យឯកសារស្ថាប្រព័ន្ធ លាកម្មសំមកន៍តុនិនីនេះមួយឱ្យ? ព្រះចេរះ

នឹងយុទ្ធប័ណ្ណ ចំណែនការឱ្យបានការ, កាត្រូមកន្ទិតនិនីនេះ ។ ព្រះបរមាណជិ-

សន្តិភាគជាបាយជាតិ ប៉ុណ្ណោះជាប្រព័ន្ធលាកម្មសំ

នុនិនេះយល់ជាការប្រព័ន្ធសំ, ឬ: អិតិវិញ្ញាប័ណ្ណ កែល់បន្ទះការ

នារបស់ខ្លួនបានចេញ ចាត់បែនន្រៀនិត្តសម្រារ៖ សានជាបណ្តាលោ

ម្ចាយប្រកែរប័យរស្រប យកដីស្តីកមកលាបូកដោរីន ហ័យធ្វើម្រោគ

ទូរប័កបិទចេញចូល ក្រាលរដ្ឋជាយនាមរឹងហ័យអនុយក្សិតិដែលមក្សា

ជាយសចក្តីនិនីនេះ លាកម្មសំនិត្តរបស់បណ្តាលោនេះបុមិន

ប្រើប្រាស់ទេ? ។ ព្រះនោះ ព្រះចេរះ លាកម្មសំនិត្តមកអំពីនាន់តុនិនេះ

សុកហ័យចូលទៅកាន់បណ្តាលោសាងនេះនៅលើនាបរិយ៍ ។ ឯុទ្ធប័ណ្ណ

នីមួយិស្ស កំមកច្បាយបន្ទាំហើយ អនុយជិត្យពេទ្យេះទូលស្អែចា នៅក្នុង មានសំបាល សាលានេះសប្តាយបានទេ ? ព្រោះចេរោះនឹងឈើយចា ម្នាលអគ្គនាយក មុខ្ឌសំបាល់ ម្នាលសាលានេះសប្តាយណាស់ ហើយសម្បូរដល់ អគ្គបុសជន៍ ។ នៅក្នុងមុខ្ឌអង្គភាពនៃនៅក្នុងនឹងទេនេះបានទេ ? ម្នាល ឧបាសក । មិនមែនការប្រើបាស ដានក្នុងនឹងទេនេះហើយ ។ ឧបាសក នៅដែនច្បាស់ចា ព្រោះចេរោះទូលនិមនុវត្តឈើយនិយាយប្រជុំនឹងព្រោះចេរោះចា សូមលោកម្នុសនិមនុវត្តការនៅថ្ងៃដូចខ្លួនខ្លួន ហើយសូមពារអំពេញចេរោះចា ចា សូមលោកម្នុសប្រទានចា ។ ដល់ទី ។ ម្នាលឧបាសក ដួង អគ្គបុសមានពាក្យជនអស់ហើយ នីមួយិស្សនាមីទីរីយ ។ មពិក នៅក្នុស ! ពាណានិជនដ្ឋាន ពាណានិជនកន្លែង ទីសូមពារនេះ និង ។ ម្នាលឧបាសក, អគ្គបុសនិយាយចុះ !, មពិកនៅលាកម្នុសមិនស្ថិ ទាំងទ្វាយរិះន្ត្រាប្រាប្រាប់ម្រោះលាកម្នុសនិមនុវត្ត អវសំនោរបស់ខ្លួន ក្នុងកិច្ចការមិនលក់ មិនរិះនជាមិនលក់ កាលបរិច្ឆេទលាកម្នុសមិននិមនុវត្ត នៅក្នុង , ព្រោះរហូតនោះ ចិត្តការលោកម្នុសនៃការនឹងដែននៅក្នុង ដីទី កំសូមនិមនុវត្តការនៅថ្ងៃដូចខ្លួនខ្លួន សរម្យចក្ខុវក្នុងកិច្ចការជុំក្នុងដីទី អំពីទាន ។ ព្រោះចេរោះ កំទូលនិមនុវត្តរៀបចំ ទីបុគ្គលិកនេះយកករនុលដែនម៉ោងក្រោម យក ក្រោមទីកំនើនរៀបចំខ្លួនសាលា ហើយដាក់ខ្លួនដែនម៉ោងទីក្រោមនិងសម្រាប់ ដឹកជើង ដឹកស្រែន្តាក្នុងរដ្ឋី ដឹងទីក្រោមទីក្រោម ។ យកដីវ្យចំឡើងយក

កិច្ចនេះ កាលម៉ែរយ៉ែពួកសង្គមប្រើប្រាស់ដោយវិធីលិខិត្យនៃ
ថ្ងៃ កំយករវិទាមបន្ទាមករដ្ឋជាបនុព័ទ្ដីឲ្យ, កាលម៉ែរយ៉ែពួកសង្គម
ប្រើប្រាស់ទៅក្នុងស្រែបាន ដ្ឋីទិន្នន័យលើករឹករាយ កំយកចុះទៅរៀបកុ
សេះ យករវិទាមបន្ទាមករដ្ឋជាបនុព័ទ្អំពីទានក្រោដីឲ្យ ហើយដំ
ដីមន្ទនាក់ដ្ឋររៀបរៀនទានកុងរបន កាលម៉ែរយ៉ែពួកសង្គមប្រើប្រាស់
មអគ្គិចច្រើនមដ្ឋីករដ្ឋនៃលើវណ្ណការទ្វាមូលដ្ឋានករឹករាយ កំដ្ឋីរបនុព័ទ្ដីឲ្យ
ច្រើនមហើយដំដីមន្ទនាក់ដ្ឋររៀបរៀនទានកុងរបន, ឧបាសកញ្ញាំនីកា-
រីសទានទ្វោនម្រឿនយ៉ែនេះរហូត កំប្រាកែនវិគ្រឹចា ច្បាន់បិណ្ឌាបាន,
ប្លាំកំកែក, កាហែន:សម្ងាប់រៀប្រាបាស, វែងកសាង, កំបិតកុច, កំបិត
សម្ងាប់កាត់ករចក, ឆ្លូល, រិលីចក, វិស្សរដីន, លក្ខណន់សម្ងាប់
ដាក់ទីក, ឆ្នាំ, អិម្បានប្រឈឺប, នគ្គសម្ងាប់ដ្រោះនីមិនិត្តិលក់ប្រែបៀវិក
បាន, ស្រីនទីក, សំព័កប្រមិន, ធម្មករ, និន្តប្រាកែនបរិការជនទៀត។
ដែលជាប្រភេទបានប្រាកែនដល់ព្រោះថែរោះនេះមិនមានទីយ ។ បន្ទីការដែល
ពោធិ៍ស្អិតិនានប្រាកែនដល់ព្រោះថែរោះនេះមិនមានទីយ ។ ពោធិ៍ស្អិតិ
នេះកំរក្យនិច្ចស៊ិលដ្ឋីខ្លាសចកម្ម ចំពោះថែរោះអស់មួយដីទីក ។ ទោះ
ថែរោះកំបានសរុបច្បាប់អេហ្ស ហើយបរិន្តូនកុងទីនោះ ។ ពោធិ៍ស្អិតិ
កសាងសន្សំបុលាយ ដែកបានសំរាប់កាយុបានទៅកែវកុងទៅវិហាង ចូរ
អំពីទេវេហកមកកាន់មនុស្សរោករិញ្ញ បានមកកែវកុងក្រោនកសាងទី-

នដ្ឋាន ចានសាយកដ្ឋានស្ថឹម ទ្រនៃព្រះនាមថា “ មហាសុទ្ធស្តី-
នច្ចក្រពិតិ ” នៅលើ ។

នានិសនីដែលកែតអំពើអាករសានាដាប៉ែម ដែលរាយដិស្តបានធ្វើ
មានសេចក្តីអស្សាយរដ្ឋូវ ។ ដូចមានអុំទិន្នន័យស្ថឹម កម្រិតឱយ-
និកាយមហាធិក ។

សំដែនរវិនិន៍៖ ដើម្បីញ្ចាំនៃដួងទ្រព្រះបាពិនិត្យសេនាសនាទាន
ដែលមួនឯកលានធ្វើជាលំកិកកុំព្យូទ័រសាសនា ដែលមានសេចក្តីប្រតិបត្តិ
រឹបរមាមទៅរកម្មត ដែល ព្រះនិញ្ញាន ។

មានរវិនិមួយនៅក្នុងថា នគរិត នាមណាសិយំ ជុំកា
មជុំវាពិធី នាមបុណ្យ មជុំវិគិធបិ ។ ខ្លួនកាលដែល
កន្លឺនទៅលើយ មានឈ្មោះកំពើកម្មុំម្នាក់ ខ្លួនក្រោនពាកណ៌ស៊ី នៅ
លក់ទីកម្មុំកនុកនងផ្លាស់ , ក្រានេះមានព្រះបាអ្នកពុទ្ធមួយអនុកំកែក
ដំឡា ។ សំដារ់នោះ មានព្រះបាអ្នកពុទ្ធមួយអនុកំកែក
សូមទីកម្មុំ ដើម្បីធ្វើជាថ្នាំដែលព្រះបាអ្នកពុទ្ធដូនោះ និងកំចុំអំពើខ្លួន-
មាននៅមកការននករពាកណ៌ស៊ី ។ មាននានក្នុងពាកណ៌ម្នាក់ កំពុងដែនទៅ
ការកំពើកំពើក ចានយើងព្រះបាអ្នកពុទ្ធដូនោះ ទូលស្អែកម៉ោងលើបាន
ពូសចក្តីនោះស្អាត្រកប់រហូយ កំលាតដែនទៀតីនូវបន្ទូលមិនការដ្ឋានដែល

លកទិកយុំ ហើយទូលាចា “ នោកម្នាស់ នាយុត្តិលកទិកយុំនានា
ក្នុងទីនេះ សូមនោកម្នាស់និមិនទៅទៀតនៅបុះ ” , ហើយនាវិក់តិក
ពិចារណាចា ប៉ឺនាយុត្តិលកទិកប្រចែនទិកយុំដល់លោកម្នាស់ទេ,
អញ្ញតិនទៅក្នុងទីនោះ យកទិកយុំប្រចែនលោកម្នាស់មីន្ទាន ហើយចា
នីសុវនរក្រឡូយោជាកន្លែមីន្ទានរក្រយិញ ហើយកែទៅយុរចំកុវិទ
នោះ ។ ពួំបារុចកញ្ចប់និមិនទៅក្នុងទីនោះជន ។ នាយុត្តិបាន
យើត្រូចបារុចកញ្ចប់នោះនិមិនដល់ហើយ កំណានចិត្តរក្រកអរប្រចែនទិក
យុំក្រោះកញ្ចប់បាន លុះយើត្រូចកិច្ចុយុំហូរកំពុំមំពោះតំបន់បានត្រូវកំ
មកលើដែនដឹក កំនើនគោលនាសចក្ខុដែលទីនោះ តាំងសម្រាប់បានចា
“ បានក្រោះលោកម្នាស់ ជាយអំណាចបញ្ហាកម្ពាន៖ ខ្ញុំសូមមិនជាដារសុទ្ធទ
ជកកជ្រើនដឹកទីបុរាណ, មរិនទៀត ខ្ញុំមានសូមមិនមានអំណាច ជ្រើយទៅ
ក្នុងភាគាស ។ យោដន៍ ក្នុងដែនដឹក ។ យោដន៍ ” , ។ ពួំបារុចកញ្ចប់នោះ
ពួំបារុចដែកចា ម្នាល់បានសម្រាប់បានចាប់បស់អកចុរសប្រចា
យីននេះបុះ ” , ហើយកំនិមិនក្រឡូយបៃទៀតនឹងមាននៅឯធន ។ ជនវក្សាថាស់
នោះ បានយើត្រូចបារុចកញ្ចប់ហើយទូលស្អោចា “ នោកម្នាស់បានទិក
យុំបុះ ? ” ពួំបារុចកញ្ចប់បាន “ អ៉ីនាន ! កាត្រាបានទិកយុំហើយ
នាយុត្តិនោះនៅបានប្រចែនដល់អាត្រាបីយ នក្របាប់ជាស្ថាប់កកជ្រើន
ក្នុងដឹកទីបុរាណ ” ។ នាវិកុម្ភទានស់នោះលុះពួករក្សាផ្ទៃបានហើយកំបាប់បាន

ជាមន្ត្រីរហស្ថិនស្នូលនៅ៖ ឬ មណ្ឌាជនទាំងពេរនៅ៖ នាយុយញ្ញលក់
ទឹកយុំ បានជាអាសកកុមារ ជាល្អោកដុំប្រចាំឆ្នាំស្ថិនព្រោះកដុំប្រចាំឆ្នាំ
១០១ រហស្ថិនបានពិនិត្យសរុប ក្នុងក្រុងបាតលីប្រចាំ, រុះកំណើះកត់
បិតាប៉ុវិញ កែសម្រាប់ប្រុនទានៗអស់បាលមេញ ទុកវិគិតិស្សកុមារ១
ដែលមានមានជាមួយខ្លួន ទីយបានក្រុងកដិសម្បតិដោយទាំងបាន
អភិសេក ឡើងបានអភិសេកជាទុកប្រឈឺ ក្នុងសកលជិម្ចិច ក្នុងរឿង
ពួកសកកដ ២១៩ ឡើង អំពីបិនិត្យនៃព្រោះបរមសាក្តុមក ឬ កដុំប្រឈឺ
ទាំងអម្ចាលនេះ កំណើល្អព្រោះកជានានេះដោយអានឯកនៃអភិសេក ឬ
សេចក្តី កដុំប្រឈឺទាំងនោយ ដែលស្នូលក្រុងបានដោយអានឯកនៃ
បុរាណរីមនិមកដោយអានឯកនៃអភិសេក ដែលសរុបមិនបានបាន សម្បតិ
សម្បតិ ប្រើបង្កើតឯណីនូវសទាំងនោយមានបដិសម្បតិជាដារដើម និមិន
មកជាមួយនឹងអរហត្ថមក តីអំណាចប្រព័ន្ធដាន ១ រយោជន៍ក្នុងដែន
ដី ១ រយោជន៍ក្នុងសកាស ឬ ពួកទីតានំយកវិក ១៩ ក្នុមអំពីអនោត-
ស្រែ:មកថ្មាយស្តី ឬ ថ្មី និយករិយ៍ស្តីនៃជាផ្លូវការនៃនិលិខ្លួន ដែលទាំង
ស្តីមានសល្អនឹងផ្លូវការដែលបាន និងផ្លូវការដែលស្តាយទុំមាន
សម្បរដ្ឋុប្បាមសមិទ្ធិយោះដោយគិតនឹងសេវា ហិរញ្ញវត្ថុបានមកថ្មាយ
ស្តី ឬ ថ្មី ឬ ម្នាយវិញ្ញាទីក ពួកទីតានំយកសំព័ន្ធសម្បរដ្ឋុប្បាម
ស្តីបែងល្អជំ មានពាណិជ្ជកម្មសំព័ន្ធបានលើវិនិន័យ និងសំព័ន្ធ

សម្រាប់ជួនដែល និងទីកន្លែង អំពីនានទេរិភាគដែលកំណត់នៅលើបច្ចុប្បន្ន៖
មកច្បាយសញ្ញាជូន ។ ពួកនាករដ៏រាយក្រឹងក្រសួងសម្រាប់នូវការ ។ បាន
និនសំពាក់ផ្ទាយ៖ (១) នៅមិនក្រោមដោយស្ម័គ្រ (២) ដៃម្វ៉ាសំពាក់ដែល
និនខ្លះសម្រាប់លាបខ្លួន នានាដីម្រោចនៃពីរនាករមកច្បាយសញ្ញា ។ នៅ
ពួកសញ្ញាសេរកនៃយក្រសួងសាធារណ៍ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន៖ ចំនួន ៤ ពាន់
រៀល៖ (៣) មកច្បាយសញ្ញាជូន ។ ពួករាជក្រឹងនៃតាមក្រសួងសាធារណ៍
នានាដីម្រោចនៃក្រសួងសាធារណ៍ មិនមែនអ្នកនាមនិនកាលាក ។ អ្នកនាមនិនមានបាក់ដែល
ទៅមួយក្រាប់ទីរីយ ។ ពួកមេឃ្លឹះនៃតាមក្រឹងទីក្រឹងបុរីក្រុងទីក្រឹងបុរីយ ។
ពួកខាងមុខនៃតាមក្រឹងក្រសួងសាធារណ៍ និងក្រសួងសាធារណ៍ និងក្រសួងសាធារណ៍
ហូបយំប្រកុំប្រកុំយក្រសួងសាធារណ៍ ហូបយំប្រកុំប្រកុំយក្រសួងសាធារណ៍ និងក្រសួងសាធារណ៍
ជាប្រកែតី ។

នាយុយក្រសួងក្រឹងបុរីនានា៖ បានជាមេសោកដូរការ ប្រកបដោយ
កដម្តីទាំងអម្ចាល់នានា៖ ដោយអំណាចចម្រៀងទីក្រឹងបុរីសម្រាប់ជារោសដ្ឋី៖
ជាយក្រសួងក្រឹងបុរីនានា៖ ជានាមក្នុងទីក្រឹងបុរីនានា៖ បានជាមួយក្រសួងក្រឹងបុរីនានា៖

១ - សំពាក់នានាមានសាច់មិនធម្មល មានក្រោចផ្ទាយ៖នៅក្នុងដីផ្លូវសំណើនៅទីក្រឹងបុរីនានា៖ ១ ល-
សំណើនៅទីក្រឹងបុរីនានា៖ នៅក្នុងដីផ្លូវប្រឈម្បីក្រោចផ្ទាយ៖ នៅមិនក្រោមដោយស្ម័គ្រអម្ចារៈ
ទីរីយ ។ ៣ ប្រព័ន្ធបាយដែលត្រូវដោរ កុង (កម្មិត), កុងដោរបន្ទូ (នាមិត្ត), កុង
ដោរ ១ អាណាព្យក, កុងដោរ ១ ទោរាយ, កុងទោរាយ ១ មានិកា, កុងមានិកា ១
អាណិ (អំពិប្រឈម្បី), ២០ អិ ជា ១ វាយនី ១ នេះ៖ ។

ព្រះនាមអសនិត្តិត្តា ឬសំព្រះបានអសកដ្ឋាកជនេះ ។ បានទូចា
សវាករដែល ដើម្បី ឬសំនានអសនិត្តិត្តានានេះស្ថិតិស្ថាត និងមានប្រា
កដ្ឋាកដីនៅទីនេះ និងការណែនបានចំឡុង ដោយអាណិសនី
និងបុរាណិយាទិក នឹងសមត្ថធម៌យចនុល្អាប់កនដ្ឋារលក់កញ្ចប់នេះ
នៅ, ក្រោះរហូនោះ បានជារក្សាយព្រះនាមថា «នានេះអសនិត្តិត្តិត្តា»

និងអសកដ្ឋាកជនេះ មានមកគុណភាពខ្លួនជាយ មានឥត្តិមាលា
និងជាដើម ។ សំដែនរៀននេះ ដើម្បីពុំកំណើនសាធិជនច្បាបកនិលាន-
នេសដ្ឋែន នឹងលម្អិតលបានដើម្បីជាអិយចុកលជ្ជាបានកដិសស ។

ជាំ ចត្តុប្រចុងយទាយកោ សុខ និន្ទិតិ ធម្មោ មានំ សយិមិ-
បរិគ្តូត្រូវបុគ្គលមុខច្បាបចំយ និងបានសក្ខិសុខដោយប្រការដូច៖
ក្រោះរហូនោះ អុកមានប្រាក្តាត្វាប្រើប្រាស់នានច្បាប់ប្រព័ន្ធដោយខ្លួនវិន ។

ឯជម្រាន តីការច្បាប់បានដិជល់អុកជីទ, បានសមត្ថិតា បង្កិត
បង្កិតិនដិជល់អុកជីទ, សំដែនដិជល់អុកជីទ, សមតាមពាក្យអដិ-
អជាចារ្យ នៅកសំដែនទុកគុណអដ្ឋាកជាអុកនិកាយទុកនិបាតថា :

ឯជម្រាននិនិ តិដោកប្រោ អមពប្បតិប្បដិបំ កបេត្តា ឬតិ ឯទំ
ដិម្រាននិនិ នាម បុគ្គលពួកម្មយក្តិវរការនេះ សំដែនសមត្ថិប្រកិបតិ
ជាប្រើប្រាស់និព្រះនិញ្ញានច្បាបជល់អុកជីទ នេះហើយ ឯជម្រាន ។ អុក
អដ្ឋាកជាតិនិការៈថា បុគ្គលពួកម្មយក្តិវនៅការនេះ ថែកកុសលកម្មបចនិន

អក្សសលកម្មបច្ចុប្បន្ន ថា “ ដម្លោនេះជាក្តុសល , ដម្លោនេះជាអក្សសល , ដម្លោនេះប្រគល់ដោយទោស , ដម្លោនេះមិនប្រគល់ដោយទោស , ដម្លោនេះអូក្រឡាថ្មី តីវេច្ចីល , ដម្លោនេះអូក្រឡាថ្មីសរស់ , ដម្លោនេះខែបុណ្យបរិច្ឆេទ៖ ទៅយសទានទៅយ៉ា និមួយប្រព័ន្ធដៃដីម្បែរសច្ចិនាបស្ថីន្អ . និមួយ សមេចក្តីក្នុង ដម្លោនេះប្រព័ន្ធដៃដីម្បែរយោដន៍ ដើម្បីសច្ចិនុយ៉ា ” លោយសំដែនកម្មនិងដនវិកម្មនិងប្រកបដក្នុងរាជការនេះ និនិលាកទានមុខ ហាក់ដូចជាបុរាណដោយជាក់ច្បាស់ និនិសំដែនដម្លិច្ឆំនិងដនវិកម្ម និករប់របញ្ជាម៉ែតិអក្សសលដម្លោនេះ ដំភល់នៅក្នុងក្តុសលដម្លោនេះ នៅរបៀប ជម្លាន ។

ត្រូវនានេះសារត បុន្ថលជាលាកសំដែនសច្ចិនុយ៉ាទាំង ៤ ថា “ ដម្លោនេះបុន្ថល ន្ទ្រក្រាសំដែន , ដម្លោនេះបុន្ថលន្ទ្រក្រំណាក់ដែន (១) ដម្លោនេះបុន្ថលន្ទ្រលេះបន់ , (២) ដម្លោនេះបុន្ថលន្ទ្រដើរជាក់ច្បាស់ , (៣) ដម្លោនេះបុន្ថលន្ទ្រចំរៀន (៤) „និនិសំដែនដម្លិក្តីសច្ចិនុប្រភិបត្តិដើម្បីបានប្រព័ន្ធនឹង នៅរបៀប ជម្លាន ជាកំពុល ។ ”

ម្នាក់ទីនេះ បុន្ថលដែលអាស្រែយន្តរឿងការណិជ្ជមុន្ត និមួយចាកក សច្ចិនុយ៉ាទាំងនេះ និមួយប្រព័ន្ធដែនឡើងដូចក្នុងទីនេះ ។ ចំណោក រាយកិច្ចទាន ជាបាក់នៅទានទាំងនេះ ជាមួលនៃសម្បិតិទាំងនេះ ។

កុម្ភុណាទានទាំងនេះ៖ អតិថានកែសរីរដ្ឋី៖ ដោយដំឡើងទានវិជ្ជ ។ ឥឡូវ
អដ្ឋការឲ្យមនុលស្ថិត្រូច ការសំដែនដែលប្រព័ន្ធដែលមួយទីទាំងនេះជាប
ឆ្លាស់ បានដោដែលជីវិត្រឹមសំខាន់ខ្ពស់ នៅក្នុងវិរសាងតុលាន ឥឡូវ
តាមរយៈការអនុវត្តន៍បរាងក ដោយសមត្ថក្របាញ្យប្រយោជន៍ដែលអាចដោះ
ឡាយថា “ ដំឡើង .. ។

ម៉ោងនិញ្ញាទៀតដំឡើងជាទានប្រសិរីថ្មីថ្ងៃ ក្រោះឬឃុះអស់ ភាគិស
ទានទាំងនេះ៖ ក្រោះឬហុត្រូវនោះបានដោប្រព័ន្ធដែលក្រុម្ភស់សំដែន
ដែលសក្ខារទិន្នន័យដោដែលជីវិត្រឹមសំខាន់ខ្ពស់ ឥឡូវនឹងក្រុម្ភដែលបានបាន៖

សព្វទានំ ដំឡើង ជិនាតិ,

សព្វសំ ដំឡើងសោ ជិនាតិ,

សព្វរតិ ដំឡើង ជិនាតិ,

តុណាក្រុយោ សព្វទានំ ជិនាតិ,

ដំឡើងឬឃុះអស់ ទានទាំងនេះ, ដំឡើងឬឃុះ

អស់សំខាន់ខ្ពស់, សមត្ថក្រុម្ភអរក្សវិជ្ជ

ឬឃុះអស់សមត្ថក្រុម្ភអរក្សទាំងនេះ

សមត្ថអស់ទៅនៅកណ្ឌា ឬឃុះអស់ទីក្រុម្ភទាំងនេះ ។

អដ្ឋការឲ្យប្រាយថា ចិបុគ្គលិកថ្មីថ្ងៃដែលដឹងចបណ្តុលទេរដល់ប្រព័ន្ធ

ទូទៅ ព្រះបាសចកទុកនិងព្រះអ៊ិណាសប ដែលប្រជុំនារក្រោមប្រព័ន្ធនាន
ចន្ទោះ គឺជាប្រភេទប្រព័ន្ធល្អប្រព័ន្ធលាក, នៅក្នុងនឹងសមាគមនោះ មាន
ធម្យកបិកអនុលាម្មយ វគ្គឱន្យមាននាមជាយកាត់ ៤ បាន ក្របស់រ
ជានិច្ឆ័ន់នោះ ។ ឯច្ឈិន់នានានោះ មនបានម្មយចំរើកវិនាទានោះ
ដែលកែប្រែកដាច់ទុកចំរើក ១៩ ដួន ។ ការសំដែនដម្លិក ការបញ្ជីន
ដម្លិក ការត្រួតបំបាត់ដម្លិក និងការប្រសិរីយ៉ាវនេះ ។ ការសាប់ដម្លិក
រួចរាល់លាឃកាតានដូចជាប្រព័ន្ធប៉ីហីយ ការិសិន្យប្រចាំនាងនដល់ប្រព័ន្ធ
នោះមិនទាន ។ ធម្យនាន់នាមជាយការណ៍ទាំង ក្រោមក្រុងប្រព័ន្ធឌីអនុមាន-
នាមជាយកាត់ ៤ បាន ក្រោមក្រុងប្រព័ន្ធឌីអនុមានដែលប្រព័ន្ធលាមួយការច្បាស់
ចិត្តឲ្យបានដីខ្លួន ដាក់ពេញនិន្ទោយបានដែលប្រព័ន្ធឌីអនុមានសការ
ជួយខ្លាងដែន, (១) ជានកេសដួចនានដែលប្រព័ន្ធលាមួយកសហិរិយ និងរបស់ជានិម
ជាក់ពេញនិន្ទោយបានដែលប្រព័ន្ធឌីអនុមានសការជួយខ្លាងដែន, ជានិសនា
សនទាន ដែលប្រព័ន្ធលាមួយកសាទិរិយាយឱ្យមិហានិហារ កសាទិន្តាសាទ
ដូចយើងនៅលាម្យបានសការកប់រំសនមិនតែម្មយ រហូមឱ្យដល់បរិស់នាងន
សការជួយខ្លាងដែន, ជានបិន្ទាតដែលអនាថបិណ្ឌរសដីផ្លូវបានទូទាត់និហារ:
នបស់ខ្លួនដែន ។ ព្រះបាសុំ? ព្រះបាសុំប្រព័ន្ធឌីអនុមានសការ
ជួយខ្លាង សូវក្នុងបានស្ថាប់ដម្លិកប៉ីយទៅបានដីមិនបានស្ថាប់ដម្លិកទៅមិនបាន

ដើរទីយេ. ។ សេចក្តីពេល ស្អែកទំនួរយុទ្ធនាន ស្ថាប់ដម្ឋាន ហើយ
ស្ម័រប្រមូលយោបាយក្នុង បាយម្លាយវិក្ស កំណើនអាជនិវេស្សៀទៅជាន
បានទីយេ. ។ ដម្គាន បានរួម្ងារ៉ែប្រស់ជាន់នានទាំងពីរដោយ
ហាងុទេះជុំ ។

ម៉ោងទៅកាលនៃលវនៃពេញនៃពុធ និងពុំលាច់កុឡុខចញ្ចារ៉ែចេរ់បាន
ពុំលាច់សារិប្បាយជីម ដីលប្រកបដោយបញ្ហា អាចនឹងរាប់ដំណាក់ទីក និ
ក្រាប់ឆ្លើនដែលត្រូវបានអស់កញ្ចប់ទីមួល កំណើនអាជនិវេស្សៀទេនូវ
ដែលមានសោតាបត្រិដលជាដីមបានទីយេ. សុំនៅបានស្ថាប់ដម្គោល
ពុំលាច់ទីយេ មានអស្សីជីត្រូវជាដីមរាងស៊ីនិវេហើយទីបង្កេត
ឆ្លើងជាកំប្បាស់នូវសោតាបត្រិដលបាន ហើយធ្វើឯកជាកំប្បាស់នូវសារិកបាត-
រិម្ភោល ដោយដម្គុទេសនាបស់ពុំលាច់ស្ថា ។ ដម្គាន បានរួម្ងារ៉ែ
ប្រស់រដាយហាងុទេះជុំ ។ ពុំលាច់មានពុំលាច់មានពុំលាច់
ការសំដើរជាតា „ស្រួលទាំង ធម្មទាំង ជិនាតិ ដម្គាន ឬអេ
ទានទាំងពីរ“ ។

ម៉ោងនិញ្ញរទេក រសទាំងពីរមានស្រួលទាំងជិនាតិ ស្រួលស្រួល
រាជនរបស់ទេនាយីនុក្រិដក្នុង ជាបច្ចីយនាំម្បីលិចនៅត្រូវជាប្រតិបត្តិស
ក្នុងសង្គមដី រៀលយោលូនីសចក្ខុងក្រោម ។ ចំណោករស្រួលដម្គុទេ
ពេលកំពើពិចារណាបត្រិយដម្គុទេទាំង ពាល ក្នុងរហូតដម្គុទេនៅត្រូវជិនាតិ ស្រួលប្រស់រដាយ

នសទាំងពីរ, របោះលេខានេះបានជាព្យាបាលសំដើរជា “ សិរិ-
សំ ធម្មនៃ ជិនាតិ ដឹងនៅ ធម្មនៃ ឲ្យេះអស់សទាំងពីរ ” ។

ម្នាយទេរៀន នសចក្តីក្រោរអរមានប្រភេទរបៀប តើសចក្តីក្រោរនេះ
ក្នុងប្រជាធិបតេយ្យ ក្នុងប្រជាធិបតេយ្យ និងប្រជាធិបតេយ្យ ជាដើរ
នសចក្តីក្រោរនេះ ក៏សូមតែជាបច្ចុប្បន្ន នៅព្រៃនប្រជាធិបតេយ្យ ក្នុង
ក្នុងសង្កាត់ ហើយសាយនឹងនសចក្តីក្នុងជាបច្ចុប្បន្ន ។ ចំណោមសង្គ័
ក្រោរអរកិច្ច ដែលរកឯកទីនឹងក្នុងចិត្តនៃបុគ្គលអកសំដើរជមិនី អកសុំ
ជមិនី នាំព្រៃន នសចក្តីក្រោរដែលអណ្តានសន្និនិលនៅនៅចិត្តកំមាន នាំព្រៃ
សក់ហូរបុរិចកិច្ចករិមាន នាំព្រៃន នសចក្តីក្រោរ
អប់រំនេះ អារម្មណីនឹងបំផុតនៃសង្កាត់បាន មានព្យាបាលហត្ថជាបង្គុក
កិច្ច, នសចក្តីក្រោរក្នុងជមិនីហេដែល ឲ្យេះថ្លែបសិរិយានសចក្តីក្រោរ
អរទាំងពីរ របោះលេខានេះ ហើយ បានជាព្យាបាលសំដើរជា
“ សិរិតិ ធម្មតិ ជិនាតិ នសចក្តីក្រោរក្នុងជមិនី ឲ្យេះអស់សចក្តី
ក្រោរទាំងពីរ ” ។

ម្នាយទេរៀន នសចក្តីអស់ទាំងពីរ បានទានព្យាបាលហត្ថ
ដែលរកឯកទីនឹងក្នុងចិត្តនៃកិរិយាមស់ទាំងពីរ និង ជុំព្យាបាលហត្ថនេះ
ឲ្យេះថា ប្រសិរិយានជមិនីទាំងពីរ, របោះលេខានេះ បានជាព្យាបាលដើរ
មានបុណ្យប្រពាស់សំដើរជា “ ឥណ្ឌាគ្មោះ សិរិមួយៗ ជិនាតិ នសចក្តី

អស់ទៅនៃគណា ឈរ៖ អស់ទុកទាំងពីរ” ។

ម៉ោងទៅនៅ បុគលអុកសំដែនដែម ត្រូវមានចិត្តទៅ ដ្ឋាកយន្តី
ប្រយោជន៍ដល់អុកនាយក មិនត្រូវការពាណិជ្ជកម្ម ហារទីរីយេ, ក្រោម៖ ថាគារ
បានមិនបានដល់បុគលអុកសំដែម ដែលគារពាណិជ្ជកម្ម ហារនាមេ
ទីរីយេ, ក្រោម៖ ហារទីរីយេ បានជាប្រព័ន្ធគិច្ចការ ឬដែរជាប្រព័ន្ធដែល
សង្កែតស្អែក អុកសំដែនពួកមួយចំនួនទីរីយេ ស្ថាល់ខ្លួនជាប្រព័ន្ធដែល
ហើយមានសាប័ត្រគារពាណិជ្ជកម្ម ហារ សំដែនដែមដល់អុកដែនប្រព័ន្ធដែល
មិនបានដល់ប្រព័ន្ធទីរីយេ ។ អុកសំដែនពួកមួយចំនួនប្រព័ន្ធដែល
ហើយសំដែនដែមដល់ខ្លួនចំនួនចំនួន ជាប្រព័ន្ធទីរីយេ ឬ ឈរ៖
ជាប្រព័ន្ធទីរីយេ ឬ ឈរ៖ សំពីបុរាណសរម្បចមកអំពីការ
សំដែនដែម ។

ម៉ោងនៅទៅនៅ បុគលអុកសំដែនដែម ត្រូវកម្មលែងដែម ឬ ទុកទាំងពីរ.
សមតាមប្រព័ន្ធភាសានៅនៅ ដែលបានសំដែនទុកទាំងពីរនៅក្នុងការបញ្ចប់
និងបានជាប្រព័ន្ធដូន, ការសំដែនដែមដល់អុកដែនមិនអាយុទីរីយេ
អាល់អាលីទី ! បុគលអុកសំដែនដែមដល់អុកដែន នូវកម្មលែងដែម ឬ ប្រការ
ទុកទាំងចំនួន ហើយទីបានសំដែនដែមដល់អុកដែនបាន, ដែម ឬ ប្រការនាមេកំ
ទុកទាំងចំនួន ឬ ប្រការនាមេកំទុកទាំងចំនួន ឬ ប្រការនាមេកំទុកទាំង
ចំនួន ឬ ប្រការនាមេកំទុកទាំងចំនួន ឬ ប្រការនាមេកំទុកទាំងចំនួន ឬ ប្រការ

លំដាប់នៃសីលជាលំដាប់នៅទាន, ស្ថានស្អែកដាលំដាប់នៃសីលជាដើម
នឹងសំដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែន

៤- បរិយាយំ ទេស្សាមិ (១) កចំ កចំស្សាមិតិ បន្រែបំ
ជួល ទេស្សាមិ ក្រសំដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែន
អញ្ញនឹងចន្ទូលប្រាប់រហូតដែនអញ្ញនាំ ៧ ហើយសំដែនដែនដែន

៥- អនុទិយំតិ បដិច្ច កចំ កចំស្សាមិតិ បន្រែបំ
ជួល ទេស្សាមិ ក្រសំដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែន
អញ្ញនឹងសំដែនដែនដែន ក្រសំយោសចក្ខុអនុក្រោះ តិខានបំណាននឹង
ដោះស្រាវជនជាប់ចំពាក់ ដោយសចក្ខុចន្ទូវតិច ព្រៃចអំពីសចក្ខុ
ចាន្ទូវការចាន្ទូវការ,

៦- ន អាមិលិនិយោ កចំ កចំស្សាមិតិ បន្រែបំ
ជួល ទេស្សាមិ ក្រសំដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែន
មិនមានអមិសជាប់រហូត តិចាមិនប្រាប់ទិន្នន័យកំបច្ចេយំទាំង ២ ហើយ
សំដែននូវដែនដែន

៧- អត្តានុញ្ញា បរិយាយំ អនុបិបាបុ កចំ កចំស្សាមិតិ
បន្រែបំ ជួល ទេស្សាមិ ក្រសំដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែនដែន

សាខាអនុមិត្តានបៀវបៀនខ្លួនជូន (១)

କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

សមាជិក ៩

ការធ្វើអមិសជាទន្លៅ សំដើលិខិតមិលបញ្ជាត់បច្ចេក្ខណ៍) នដល់អ្នកដៃទៀត
ហើយ ពី ពាណិជ្ជកម្ម: ទីនេះ ចាត់ជាបាយកិច្ច យកទៅក្នុងប្រព័ន្ធដោយ សាសនា ។

ស៊ិលមយ៍ បុណ្យសរូបដោយការអភិវឌ្ឍន៍ ឬ ស៊ិលនោះ
តែការទៅលានច្រើនប្រការ, តែគួរឱ្យទេនេះ សូមលើកយកពេតស៊ិល ៥ មក
អធិប្បុយជាត្រូយៗទាំងអស់, នីស៊ិល ៥ នោះដូចមានអ្នកនឹងបានលើសុខិត្តស្ថិត្ត ឥឡូវ
ទីយនុកាយ ចាបិកវិនិត្ត ឬ បញ្ហា សិក្សាបទានិ បានរាជិប្បាទា
និរមណី, អធិនុខានោនា និរមណី, ការមេស្ស មិថ្នាព្យារា
និរមណី, មុសារាជ្ញា និរមណី, សុខាមេរយមជ្ជប្បុមាណដាក់នា
និរមណី = សិក្សាបទទំនួរយក ៥ នៃការរាជិប្បាទសម្រាប់សង្គម ១,
ការរៀនល្អប្រព័ន្ធល្អប្រព័ន្ធ ១, ការរៀនប្រព័ន្ធលើសក្តីសកម្មការអនុវត្តន័យ
និន្ទន់ ៦០ ឆ្នាំ ១, ការរៀនឯធយាយពាក្យរុហក ១, ការរៀនរាជិប្បាទជាតិ
ដែលត្រូវនៅសម្រាប់ប្រព័ន្ធល្អប្រព័ន្ធ និងសកម្មការអនុវត្តន័យ ១ ។

បេនិសំរែងដោយសមត្ថ ពាក្យជារៀនោះ បានដល់វិស័ីការ
រៀនដល់បរាបដោយក្នុងសមត្ថ ។ ក៏ដូចនេះមាន ពាក្យ ៩

១ មិនបានបែកពាល់ខ្លួនដឹងអ្នកដែល
គីឡូវិកដែរកើតឡើងជាបីយបង្ហាញ
បន្ថានអ្នកដែលធ្វើជាដើម ។

សម្បតិវិទ្យា ១, សមាងានវិវិទ្យា ១, សម្បច្ចេទវិទ្យា ១ ។

សម្បតិវិទ្យា ជានដល់ការរក្សាទុក្រឹងដល់បុគ្គលដែលមិន
ជានសមាងានសិក្សាបទ ហើយមិនប្រព័ន្ធគន្លឹះនូវដែលមកដល់ក្នុងទី
ចំណោះមុខ តើដូចប្រចាំនេះស្អាតសម្បាប់មិនសម្បាប់, ទទួលនភ័យមិន
ស្ម័គ្រាជីម ដោយពិចារណាយើក្រោនជាតិនិងឈើយ និងសិច្ចាប់ដែន
របស់ខ្លួនជាជីម, ម្បយិញ្ញាហ៍តកិត្យយើក្រោន អំពើសម្បាប់ស្អាតីជីម
នេះ មិនសម្បាប់ដល់ការតាមរក្សាទុក្រឹងយ ដូចវិទ្យាប្រកបនុបាសក អ្នកនៅ
ក្នុងសក្ខាដី ១ មានរក្សាទុក្រឹងដល់ឈាមាបានរក្សាទុក្រឹងនៅ
ទុក្រឹង កោតកែកោតមានទុក្រឹងដល់ឈាមាបានរក្សាទុក្រឹងនៅ ១ កំយករាយរៀ
មកព្រាតាលសក្ខាម៉ឺនមាននៅ, ពន្លឹកនិយាយថា កោតនេះត្រូវ
និន្ទ័រំសាច់ទុក្រឹងសេសសេស ១ ទីបុរីប្រើប្រាស់បាននូវសក្ខាដី ១
រកសាច់ទុក្រឹងសេសសេស ១ ចក្ខុនុបាសកកែដែនឡើក្រុសនៅ ១
ក្នុងសម័យនៅ មានលក្ខទុក្រឹងសេសសេសដើម្បីទាំងសុំសាច់ទុក្រឹង ១
ទុក្រឹងជានយើក្រោនចក្ខុនុបាសកនៅរឿង កំប្រាត់ប្រព្រឹងបំផុះ ១ ចក្ខុន
ុបាសកជានុស់ទុក្រឹងនៅហើយ កំសុំទៅបានយកមកដោយកោត
ថា និន្ទ័រំដល់ឈាមាបានរក្សាទុក្រឹង, កំកិត្យនិយាយថា ឈាមាបានរក្សាទុក្រឹង
សម្បាប់ដើម្បីកោតក្រុងក្រោនដើម្បីកោតក្រុងក្រោន ១ ទីបុរីប្រកបនុបាសក

វេលជែន្លាយនាម៖ និយាយថាន្លាយជំនួយជំនួយទៅបីរាជស្ថានិវទីក
ជាមួយទន្លាយជំនួយទីកចុះ ។ លីបក្រុងទីបានក្នុងប្រព័ន្ធដឹក
បងកំស្ថូរថា បានទន្លាយខ្លួន ? កំពើយុប្រាប់តាមដំណើរនាម៖ សញ្ញរកប់
ដល់បង ។ បងកំស្ថូរមិត្តភាពទីបានក្នុងប្រព័ន្ធទីបាន ។ បក្រុង
ទីបានក្នុងប្រព័ន្ធដឹកបានការសំណាក់មាត្រាបស់ខ្លួន រហូមពាល់សម្រួលកំចាត់
កាត្រាមញ្ញតាំងពីកំណើមក មិនដែលមានចិត្តកំហែលកំណើនសញ្ញរកប់ចុះបាន
ជីវិតទីរីយ ។ មាត្រាបក្រុងទីបានក្នុងប្រព័ន្ធោះ កំជារកតនាមមួយរំពោះ ។
សម្រាប់នីរតិ៍ តីវិតិដែលកំណើនទីរីយដល់បុគ្គលិះដល់បានសមាងាន
សិក្សាបទទីយសិលោះបន្ទើក្នុង មិនបានប្រព័ន្ធសញ្ញរកប់និង តីសន្ត
ន្ទានិនសម្ងាត់ និងទន្លេនៃន្ទានិនលួចជាបើម ដូចវិកិរបស់ទីបានក្នុងប្រព័ន្ធ
មាត្រាបន្ទានិនទីនេះទីនេះប្រព័ន្ធ ។ មាននេបក្រុងដំណាល់ថា ទីបានក្នុងប្រព័ន្ធ
បានសមាងាន សិក្សាបន្ទានិនសំណាក់ព្រោះចិត្តលទ្ធភាពក្នុងនៃ រហូមកំទី
ន្ទានិន ។ លីបាលជាមួយក្រុយមក នោរបស់ទីបានក្នុងប្រព័ន្ធកំបាត់
ទៅ ។ ទីបានក្នុងប្រព័ន្ធដែរកំស្ថូរការការនាម៖ ទីរីយទៅក្រោមលួខ្មែរឃុំ
ទីនេះទីនេះប្រព័ន្ធ ។ មានពាស់ឆ្នាំ១៩ ជំនួយរួមទីបានក្នុងប្រព័ន្ធនៃការលើត្រូវនាម
ជន ។ ជីបានក្នុងប្រព័ន្ធ កាត្រាមញ្ញតាកំភ្លាងពាស់ឆ្នាំ១៩ដោយ
កំបិតប្រាក់មួយទីកចាត់កាត្រាមញ្ញតាបានសមាងានសិក្សាបទ

និងទីនេះទីនេះប្រព័ន្ធ ។ លីបាលជាមួយក្រុយមក នោរបស់ទីបានក្នុងប្រព័ន្ធកំបាត់
ទៅ ។ ទីបានក្នុងប្រព័ន្ធដែរកំស្ថូរការការនាម៖ ទីរីយទៅក្រោមលួខ្មែរឃុំ
ទីនេះទីនេះប្រព័ន្ធ ។ មានពាស់ឆ្នាំ១៩ ជំនួយរួមទីបានក្នុងប្រព័ន្ធនៃការលើត្រូវនាម
ជន ។ ជីបានក្នុងប្រព័ន្ធ កាត្រាមញ្ញតាកំភ្លាងពាស់ឆ្នាំ១៩ដោយ
កំបិតប្រាក់មួយទីកចាត់កាត្រាមញ្ញតាបានសមាងានសិក្សាបទ

កុនសំណាក់ត្រូវដែលមានកែវិរិយា៖ ប្រសើរហើយ មិនគ្មែនទំនាយ
សិក្សាបទនារោនេះ, ឡើងដឹងដួច៖ ពាណិជ្ជហើយ កែវិកម្មទេរីកជា
អាថ្មានក្រឡុំបង់ដឹងខ្លួនចុំ, មិនគ្មែនបន្ទីសិក្សាបទនេ, រហូមកែប្រោះ
កាបិត្រពាណិជ្ជនាវិស័យចាល់ទៅកុងក្រុង ។ ជាសំប្តានកែវិលន
ឧបាសករណ៍ រហូមចេញទៅម្នាយវំពារ ។ សមាឈានវិវិត មាន
សេចក្តីស្រួលបាយវិនិច្ឆ័យ ។

ជំនួយបុគ្គល បារម្បជិតតាំងអំពីកែវិកម្មទេរីកនារោនទីនេះ សាន្តនាចិត្ត
របស់ព្រះអាមេរិក មិនបានអិនិនិសម្បាប់ស្អាតទីយ ។

មីនីទីនិភ័យ ដែលជាសម្បូរសប្បកបដោយបញ្ហាលូ ត្រូវក្រសួង គឺ
កាលបីបានក្រុងហើយ ក្នុងប្រព័ន្ធឌីឡុក្រុងស៊ិលនានេះ កំព្យិជាចំដារ
ដួងឆ្លាយ, កាលបីនិនបរិការនាមបាន ត្រូវបរិភ័យម្បូរសុទ្ធដោយទី
បំផុតទាំង ៣ និងបានរឿង ១, មិនបានទេ ១, មិនបានរឿង ១,
ត្រូវកែលេបនិដឹងខ្លួន មិនគ្មែនប្រព័ន្ធឌីឡុក្រុងស៊ិលនានេះទៀត ដូច
រីនដំណាល់ចា ប្រព័ន្ធឌីឡុក្រុងស៊ិលនានេះ សាយក្រុងលើកទីប ទីនៃ
ព្រះនាមថា “ ដីកិត្តិស្សុមហាកដ ” , ប្រព័ន្ធគីអនុនានេះ ទីនៃមានព្រះ
រដលាបុទិយចន់សាយសាច់ទាក់ទង ពេទ្យទីនៃបីនានា រឹងអារ៉ា
និយាយប្រជាធិបតេយ្យសំបុត្រ់ទាក់ទង មុខតែដនទាំងទ្រូវយនិន

ព្រៃសក្តុទាញឲ្យវិនាសក្តុវិចិប្លាបាជាមួយយោជន៍ដីនីត្រ ។ ព្រៃសក្តុ
អង្គរនោះ ក្នុងសំអត់ត្រាំសេចក្តីស្រើអូនអស់ ពាណិជ្ជំ មានកកដឹងកំណត់
ក្នុងព្រៃសក្តុ ។ ព្រៃសក្តុអំពិនាកាយអត់ត្រាំសេចក្តីស្រើអូនបាន កំ
មានព្រៃសក្តុលស្សែ “មនស្អួលាមួយជាទុច្ចិនីរបស់អញ្ញ ហើយជា
អូនក្នុងសំលេដោយក្រឹមក្រុវិនានដែរបុរាណ ? ” ជនទាំងទ្វាយក្រាបទូលាចា
“សុមទ្រិនសំព្រៃសក្តុរបស់ខ្លួន មានឱ្យបានក្នុងការរួមគ្នាដែល
ក្នុងក្រឹមនិងក្រឹមចំណេះឆ្លាយទីរីយៈ ។ ព្រៃសក្តុទ្រិនសំព្រៃសក្តុល្អវ
ឱ្យបានការនោះ ទ្រិនបង្ហាញថ្មីរបស់ខ្លួនខ្លួន ឱ្យបានការនោះ ។ ឱ្យបានការនោះ
កំមកកាមព្រៃសក្តុ ដល់ហើយក្រុកាបលិន សុភាពនៃក្នុងទីសម្រាប់ ។
ព្រៃសក្តុទ្រិនសំព្រៃសក្តុ “អូនឯកល្អោះតិស្សុឱ្យបានអូន ? ព្រៃសក្តុ ឬ
តិស្សុវិនេសស ? ” ព្រៃសក្តុទ្រិនសំព្រៃសក្តុ “អូនឯកល្អោះតិស្សុរក្សាប់ទៅនីត្រប់ ។
ឱ្យបានការនោះក្នុងក្រឹមបំពេទ ព្រៃសក្តុទ្រិនបង្ហាញថ្មីរបស់ខ្លួនក្នុងក្រឹមបំពេទ
មានរស់ទៅក្នុងព្រៃសក្តុ ដើម្បីអូនការនោះចំអិនក្រុយការស្វាយពាមួយកម្មក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រ ។
អីវិនិយោគ ឬសរនានេះក្នុងព្រៃសក្តុ ដើម្បីអូនការនោះបាននិយាយ
និងការបំរែនោះទៅ ហើយនៅនេះជាប់ស្ថាប់ ។ យើងអាចនិងចាត់បែង
ក្រុយការស្វាយពាមព្រៃសក្តុបានបាបុទិយ ។ ឥឡូវនេះមាននៅនេះយើងដឹងក្នុង
បានទីរីយៈ ព្រៃសក្តុយើងមិនសម្រាប់សក្តុ ។ ការបំរែក្រឹមបំពេទបំផុតក្នុងក្រឹមបំពេទ
បានព្រៃសក្តុការនោះនីត្រ ។ ព្រៃសក្តុក្នុងបង្ហាញថ្មីរបស់ខ្លួនបាបុទិយ

ជ្រាប់ទៅក្នុង កដចំរើទៅប្រាប់ខ្លួន នាសកវនាមួយទៀត ។ ការបំពើពីរោះ
កដចំការធ្វើនៃព័ត៌មានណាស់ អ្នកជនកុំពេចចិត្តច្បាប់ទៀត ។ កាលបិះសិល
ជាប់ទៅលើយ អ្នកជនអាជនីនសមាងនវិញ្ញាប់ទៀតបាន អ្នកជនច្បាប់
អិនមានវេទ្យប៉ាយក្រោះកដចំខាង ។ ។ ត្រានោះគិតស្អុទុបាសកនិយាយ
ទៅកដចំរើទៀត “ ឥឡូវអតិថិជនបានសេចក្តីស្ថាប់មួនដារទៀតនករយ្យីវ
ឃ្លាតទៀត ។ ហេតុនេះ យើងមិនដឹងបានតាមទេ ! ” ។ កដចំរើទៀត
ក្នុងទីក្រប់បង្កើតឱ្យល្អប្រាប់កដចំ ។ ព្រះកដចំប្រើប្រាស់កដចំរើទៀត
ជូនបានដាក់បែងចែង ។ ឧបាសកវនាក៏នៅតែមិនពិនិត្យទីតាំងប្រាប់កដ
អាច្ចាត់ទៅបាន ទៅប្រើប្រាស់ឧបាសកវនាមក្រុមស្ថ្ទះដោយក្រោមធនិន ។
ឧបាសកវនាក៏នៅតែមិនពិនិត្យប្រាប់កដចំប្រាប់កដចំរើទៀត ។ ព្រះ
កដចំប្រាប់បញ្ហាបែងប្រើប្រាស់ “ ឧបាសកវនេះ វិមានទីន ធ្វើតាមព្រះកដ
អាច្ចាត់ អ្នកទាំងនៅយុទ្ធនាំរើទៅដាក់ក្នុងកវិនិនសម្បាប់មនុស្សលើយកក៏
ក្នុងបានបាន ។ នៅក្នុងក្នុងសាលាបែងប្រើប្រាស់អ្នកវិនិនិត្តនៅតែមិនបាន អ្នក
ទាំងនៅយុទ្ធនាំរើទៅដាក់ក្នុងក្នុងកវិនិនសម្បាប់មនុស្សលើយកក៏
ក្នុងបានបាន ។ ព្រះកដប្រើប្រាស់ឧបាសកវនាក៏នៅតែមិនបាន នៅតែមិនបាន
សម្បាប់មនុស្សលើយកមានវន្ទោះទៅដាក់នៅតែមិនបាន ។ ក៏យកមាន
ដាក់នៅតែមិនបាន នៅតែមិនបាន “ មានមាន ! អ្នកចូលដីនិងអ្នក

ដល់នេះ យកដើរិភាពនមកដាច់វិភាគពីពីរ, នាន់នេះគឺនឹងសំឡុង នូវ
ថ្ងៃទៅចុះ,, ថាដួរច្បាប់ខាងក្រោមនៅនាន់នោះទៅ ។ នាន់កំណែទេស្ថាបាន
នៅក្រោមទៀត់នៅដីមីរី ១ , ក្រោមនេះដាក់នឹងក្រោមកំយដល់ស្ថាមាន
នាន់នូយ្យាមីន្តាកដ “ ក្នុងដីគី,, ១

ជុំពាល់ ទ្វីនីស្ថាប់ដំណើននោះខាងក្រោម ទ្វីនីបញ្ហាបំប្លឹក
នៃអាមេរិកក្រោមបានឱ្យបានសាកនោះមកពីពីរ ទៅយកទ្វីនីជុំពាល់ទានបំ
ពាក់រក្សានីន្តប្រជាប់ទាំងពីរដល់ឱ្យបានសាក ទៅយកទ្វីនីជុំពាល់បន្ទាល់
“ យើងមិនបានធ្វើទីន្តកនៅស្តីដល់អ្នកជីនទេ, យើងក្រាន់ល្អវិនិយោគ
ជីនរួចរាល់ , រួចរាល់យើងបានក្រោមឬចិត្តសាយសាច់ស្ថានទាក់ទង ពាក់
ខ្លាំមកហើយ , ខ្លួនជុំពាល់ការបានសាច់ស្ថានទាក់ដល់បរិស្ថានដោយទី
បំផុត ពាក់យើងទ្វីនីបានប្រឈម ? ” ឱ្យបានកនុលទ្វីនីបន្ទាល់បន្ទាល់
កំចោរទៅយើងរវាងប្រជាធិបតេយ្យ ក្រោមបំពុតយើងបានក្រោមឬចិត្តសាច់
សាច់ស្ថាប់ ពីចុំលមកអំពីពីរ បានទ្វីនីដីពីរកហាបណា ទិញយក
នោះនោះមកចាត់រំចុងធ្វើបង្កើន្តប្រជុំកសិតិស្សា អំពីនីស្រប
កំយកមកប្រជាធិបតេយ្យជុំពាល់ ។ រឿងនេះមានមករាងដែលជាតាមីនិងនិត្ត
ក្នុងសំយោគនិកាយ សទ្ធភាពនៅក្នុង ។

ម្នាក់និញ្ញរោទ សែល ៥ បីបុគ្គលិណាតានរក្សាបោយប្រើតាមពេលពេល
បុគ្គលិណាតានរក្សាបោយបីបុគ្គលិណាតាន ទៅយករំមិនទៅកែកគុណសុកកណា,

សមតាមពុទ្ធឌាសិក ដែលបានអនុញ្ញាតឡើង និងការរៀបចំសាធារណៈ
នាយកដែលបានអនុញ្ញាតឡើង និងការរៀបចំសាធារណៈ ជា :

យោ ជាលើ នាតិបាត់	មុសារាម ន ភាសា
លោក អមិន្ត អាទិយ៍	បរទាហំ ន ត្រូវតិ
សុរាមួយបានញ្ញា	យោ នៅ នានុយុទ្ធសាស្ត្រ
បុរាយ បញ្ញា នៃរានិ	សិល្បាន នតិ វិច្ឆិក
កាយស្សី គេចា សប្បុរោះ	សុគតិ សោរបជ្ជិតិ ។
ជនជាមិនសម្ងាប់ស្ត្រ, មិននិយាយពាក្យកុហក, មិនការ់	
យកទ្វាក្រុងនាមនានមួយទីនាន, មិនរៀបចំបានឯកសារ	
បស់អ្នកដែន, មីនិច្ចនិងប្រកបនូវការដែកចិកស្ថាន់	
តីស្តុកនិងមេរ៉ែ, ជននានេះល្អោះជាបានសេបន់ព្រៃទំនុះ និង	
អក្សរប្រចាំថ្ងៃល្អោះជាដឹកអ្នកមានសំលោ, ជននានេះប្រអប់ដោយបញ្ជី	
លូវកំណែនបញ្ហានៅទៅបាន និងជួលរាយការសុតិកតា ។	
មួយទៀត បុគ្គលដែលបានសមាជានការតាមសិក្សាបទមួយបិច្ឆេកវិបុរី	
ដូចនោលមកនោះ និងបាននូវការតិស្សូលំនៅ ៥ ប្រការ នៅ :	

១ - និមិនបាននូវគំនោកនៅក្នុងសម្បតិថ្នូរសកម្ម

២ - និមិនមានកំពុងសុំដែកក្នុងការរៀបចំស្ថាន់

៣ - ទាន់ចុលរទៀតការតិសមានុយ ។ និមិនមានមុខទុនប្រុះ,

៣ - ទោះចូលទៅកាន់ទីសមាគមណា ។ រ៉ែមនិនិត្យនមួយទីនេះ

៤ - ជាអ្នកមិនរាយដែនដៃបន្ថែមទៅលាក់

៥ - កាលបរិច្ឆេទកាលកិរិយាត់ពេកវេទេនេះទៅលើយ រ៉ែមនិនិត្យទាំង

កាន់សុខតិតាដោយពិត្យប្រាកដ ។

ជនជាសម្បូរសប្បកបរដោយបញ្ហា កាលបរិច្ឆេទត្រូវការិសន្យសែល
ដែលបុគ្គលុបានសមាទានកាមសិកាបទដែលពេលវេលាព្យាមករហើយនៅ៖ នូវ
រវាងសរីប្រឡាចំប្រឡាចំរក្សាសែលកំទាន ។ សែលដែលពេលវេលមក
បុណ្យ៖ ជាដើម ចាត់ជាបញ្ហាកិរិយាផ្លូវការនៅព្រះទេពសាសនា ។

ជកវិនាមយៈ បុណ្យសរម្បចរដោយការបញ្ជីនកវិនាន៖ កវិនា
ទំប្រឈា “ មេរិន, អប់់ ” , បុណ្យ៖ ជាដើម ក្នុងទីនេះមិនបានអធិយោយឡើ
ពិត្យទេ ព្រោះមានក្នុងរសវិវាទទៀតជាប្រឈឺរបៀប, ហេតុនេះរហូត
អ្នកសិក្សាលើក្នុងនេះទៀតនៅ៖ ទៅបានចូលចិត្តដែនឡើ ។

និគមន៍:

ការបិទ្យការណ៍ នក្សសែលនិនិត្យនកវិនា ហូវ៉ា ការបំពេញ
មុលី ឬ ពាក្យថា “ បុណ្យ ” បានដល់ដឹងជាតិដែលដំបូងមួយចំណែក
បានស្តុទ ដូចជាអ្នកដែលបំពេញការណ៍ និមិត្តនាសកម្មករិករាយ ថាទូនបាន
ត្រួតពិចិត្តប្រើប្រាស់ អ្នកសិក្សាសែលនិនិត្យនកវិនានសេចក្តីផ្តើមជូន មិនមានវិបត្តិ-
សាង: នក្សប្រាកាយ ព្រោះកាយ ហូវ៉ា និមិត្តនាសប្បីប្រើប្រាយឡើ ។ មិន

នាន់ទាំង អ្នកចំរើនភាគីនា វិមានពិចារណាយីញ្ញសច្ចូលតិតិតិ ប្រមា
ទំនុជានុទ្ធលសុខដែលសុខម ។

ម្នាយទេរៀន ពាណិជ្ជា “បុណ្យ” នេះបានទាំងរហូតទាំងដល់ នៅ:
អរលាត់, អរទាស់, អរមាល់ ហើយ ចុណ្យជាបោក, សច្ចូល
ដែលកែតំបន់សច្ចូលមិនរហូត, មិនក្រោដ មិនរឿន ហើយ ចុណ្យ
ជាលេ ។

នីយម្នាយទេរៀន ពាណិជ្ជា “បុណ្យ” នេះជាលេនៃសច្ចូលសុខ,
សច្ចូលការយសប្រាយចិត្តក៏ដោយ, សច្ចូលបាក់ចិត្តក៏ដោយ, ជាពាណិ
ជាប់: ឆ្លាស់ប្រាប់និនិមួយៗ ដែលកែតំបន់ការរួចរាល់និងតំបន់
ប្រាកបបានទេរៀនប្រចាំថ្ងៃ ហើយ “បុណ្យ” ។

ចំប់តិក: ឬក ៣

[មានភាគទី ២ តម្លៃទៀត]

